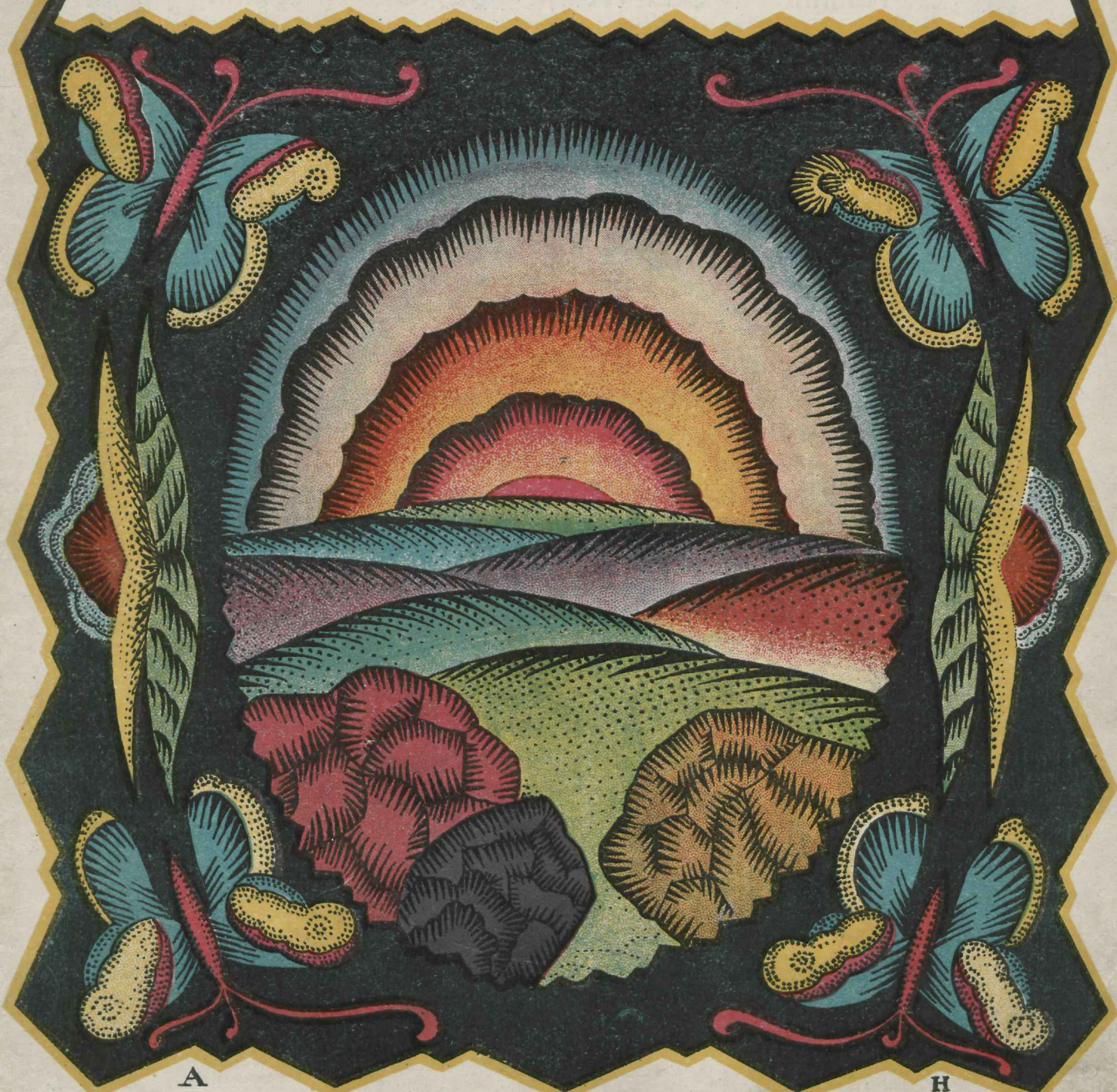


LIHAVÔTTE-KEVADE

ALBUM



A

H

Balti puuvilla ja Sindi kalevi vabrikute ladu

Tallinn Suur Karja tän. 13 Tallinn

KÕNETRAADID:

Juhatus — 24-66. Üldine — 2-41. Kalevi jaoskond — 31-02.
Arveosakond — 31-58.

Igasugu pleekimata puuvilla riide müük

nagu:

bjas, sarge, mitkal, barhi, marlid, lõimed ja
vatt, ka lina- ja pesuriie.



Samuti müüb ladu ka oma vabrikus ümber-
töötatud (pleegitud) mitmesuguses headuses
pesuriie ja rikkalikus mustrite väljavalikus
igatseltsi bluusi- ja kleidiriideid kui ka sa-
tääni, põlleriideid ja pearätikuid.



Kalevi osakonnas suures väljavalikus igat-
seltsi villast riieid, odavast kuni kõige kallimani,
samuti ka villaseid tekkisid ja suurrätikuid.

Peale selle:

Eesti Niidimanufaktuuri õmblusniit kõigis nbr.

———— Müük ainult suurel arvul ————

Tallinna Krediit Pank A-S.

asutatud 1907. a.

Igasugused pangaoperatsioonid sise- ja väljamaale. Tule- ja vargakindel teraskammer väljauuritavate laegastega.

Osakonnad Haapsalus, Narvas ja Nõmmel.

Kinnitus A-S. „HANS A“ peaagentuur.

Telegr.-aadr.: „Krediitpank“. — Telefonid: 4-36, 5-47, 12-49, 19-64.

Seemnekasvandused ja puukoolid

Jõgeva, Luunja, Sandla (Saaremaal) ja Putkaste (Hiiumaal) mõisates.

Seemnekauplused

—: kõigis maakonna linnades. —:

Ühtlasi on meie seemned müügil

Majandus- ja tarvitajateühisustes.

Kontor ja pealadu: Tallinnas, Estonia puiestee nr. 23.

Telegr. address: „Seeme“ Tallinn.

Kõnetraat 8-60. Kaugekõne 31-29.

EESTI SEEMNEVILJA ÜHISUS.

Seemnetarvitajad, varustage endid aegsasti seemnetega.

===== Nõudke hinnakirju! =====

Kolmas Tartu Laenu- ja Hoiuühisus

TARTUS, SUURTURG Nr. 8. - - - - TELEFON Nr. 99.

Avatud igal äripäeval kella 10-2.

Ühisus on asutatud 1913. aastal ja kuulub vanemate Eesti ühistegeliste rahaasutuste hulka.

ÜHISUS VÕTAB RAHA HOIULE

kuude, päevade ja mitmesuguste tähtaegade peale; soovi peale kuldkrooni alusel. Hoiusummade eest maksetakse ajakohast kõrgendatud protsenti.

ÜHISUS ANNAB LAENUSID

obligatsioonide, väärtpaberite ja vekslite kindlustusel ja käemeeste vastutusel.

Ühisus võtab veokirjade, vekslite ja tshekkide järele rahanõudmisi oma peale ja saadab raha igasse kodumaa linna, alevisse ja kohta, kus ühistegelised asutused asuvad.

TOIMETAB KÕIKI PANGAOPERATSIOONE.

KAUBA PANK

End. Tartu Vastastikune Krediit-Ühisus

TARTUS

SUURTURG Nr. 12 - - OMAS MAJAS.

Kõnetraat 9 ja 209.



Võtab raha hoiule jooksvale arvele ja tähtaja peale. Annab laenusid. Ostab ja müüb välisraha. Saadab raha tasuta igasse Eesti linna. Annab välja akkreditiivisid ja panga garantiisid. Nõuab sisse igas Eesti linnas vekslid ja raudteetähti ja toimetab kõiki muid pangaoperatsioone.

Tallinna Linna Pank

Tallinnas, Mundi tänav 2.

TELEFONID:

Juhatus — 19-30. Äriruum — 3-13. Aidad — 7-48.

Võtab raha hoiule ja maksab $7\frac{1}{2}$ —12% aastas.
Toimetab igasuguseid pangaooperatsioone.
Võtab kaupsid hoiule oma aidaaruumidesse sadamas ja kesklinnas ja annab nende vastu laenusid.

JUHATUS.

Kinnitus-Aktsia-Selts „Eesti Lloid“

Tallinnas, Pikk t. 28 ::: Kõnetr. 6-24 ja 17-03

Tuli-, elu-, veo- ja
õnnetusjuhuste
::: kinnitused :::

Kinnitage oma varandust ja elu kuni veel aeg!

O.-Ü. „VABA MAA“ TRÜKIKODA

TALLINNAS, PIKK TÄN. 54-58 --- TELEFON 6-67

Valmistab kiirelt ja mõõdukate hindadega IGASUGU TRÜKITÖID, nagu kooli- ja juturaamatuid, broshüüre, põhikirju, ajakirju, müürilehti, blankette, arvelehti, laulatuse- ja matuselehti, ringkirju, tabelid ja hinnakirju riigi- ja omavalitsuse asutustele, äridele ning tööstustele -- Võtab tellimisi ka igasugu KLISHEEDE valmistamiseks vastu

Kõiksugu nahakaupa sise- ja väljamaa
vabrikutest ja kingsepatööriistu
soovitab

J. G. BIKOVI

nahakauplus.

Vene turg 3. Tallinnas. Vene turg 3.

Riigi Põlevkivitööstuse Juhatus

Tallinn, Lai tän. 54

Telegr. aadress: „Peapõlevkivi – Tallinn“, kõnetr. 10-85 ja 11-62

müüb

põlevkivi, põlevkivi tooresõli, mootornaftat, pigi, gudrooni, põlevkivi asfalti (mastiksi) ja fenolaati (puumaterjalide konserveerimise ainet)

∴ Ladud Kohtlas ja Tallinna sadamas ∴

Lähemaid teateid annab ja tellimisi võtab vastu
Riigi Põlevkivitööstuse Juhatus Tallinnas.

„VABA MAA“

on juhtiv, eeskujulikult toimetatud, uudisterikkam ja KÕIGE LOETAVAM PÄEVALEHT EESTIS.

Peatoimetajad A. ANDERKOPP ja E. LAAMAN.
Väljaandja K.-Ü. „Vaba Maa“.

Ilmub päevas 8–12 lehekülge piltidega. GORI algupäralsed karikatuurid, alati põnevad romaanid. Kõige kasulikum leht kuulutajatele. Koju kättesaates ainult 120 mk. kuus, 300 mk. kolme kuu peale. Sealjuures hinnata kaasanneteks piltidega nädal-leht „ESMASPÄEV“ ja ärarebitav seinakalender. Aadress: „VABA MAA“, Pikk tän. 54-58, Tallinn.
Kuulutuste kontor Harju tän. 34.

SAKU

ÕLLETEHAS A.-S.

TALLINNA PEALADU
SUURKLOOSTRI 10/12
KÕNETR. 17-48

KIRJAPABERID

kasettides, plokis ja väikseis ümbrikkes

Kirjutusgarnituure	Paberinuge
Kirjutusnõusid	Kirjaavajaid
Kirjataskuid	Pitsatid
Kirjutamise aluseid	Paberikorve
Kirjutusmappisid	Hiigla pliiatsid
Taskuraamatuid	„ sulepead
Taskunuge	„ taskupliiatsid

jne. jne. jne.

KARL UNGER

TARTU, JAANI TÄN. 8. TEL. 5-57.

A. TÕNISSON

TALLINN, RÜÜTLI TÄNAV 28/30

Kontori telefon 460 -- Era-telefon 11-83

Telegr.-aadress: TÕNISKO-TALLINN

KESKKÜTE

VENTILATSIOON, VESIVARUSTUS, KANALISATSIOON,
PUURKAEVUD, PUMPADE SISSESEADED JNE. JNE.

LADUS: Supelusvannid, vanni ahjud, pesulauad, mustavee
kausid, klosetid, mitmesugused armatuurid, jõu- ja käsi-
pumbad, keskkütte katlad, küttekehad (radiaatorid ja ribi-
torud), igasugused torud ja ühendusjaod.

TARTUMAA PANK

Lihaturg nr. 7 — Telefon nr.165

(end. Mõisnikkude Krediitkassa S. ruumes)

VÕTAB RAHA HOIULE

ja maksab ajakohast kõrgematud protsenti.

ANNAB LÄENUSID

ja toimetab kõiki pangaoperatsioone.

EESTI PIIMATÖÖSTUSTE ÜHING
„EPTÜ“

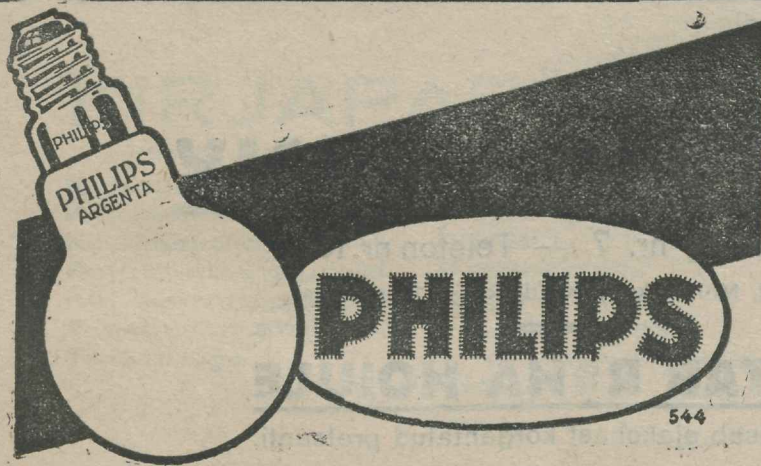
TALLINN, Narva mnt. 8. :: Telegr. aadr.: „EPTÜ“ — TALLINN.
 Telefon: 20-91.

ÜHISTEGELINE PIIMASADUSTE VÄLJAVEO ÄRI

eksporteerib oma liigete ja võõraste poolt saadetud võid, makstes kõrgemaid päevahindasid.

LADUS SAADAVAL:

Võitünni meterjaal, pergament, Daani- ja kodumaa võihappe kultuur j. n. e.



PHILIPS-LAMBID

(Hollandi vabriku töö).

1 VATT, 1/2 VATT, ARGENTA, AUTOLAMBID, RAADIOLAMBID, RÖNTGENTORUD.

Ainuesitaja Eestis:

A. KAPSI & Ko.

Tallinn -- Tartu.

Kuldauraha

Tartus 1913.

Esimene auhind

arstiteaduslisel näitusel Tartus 1921.

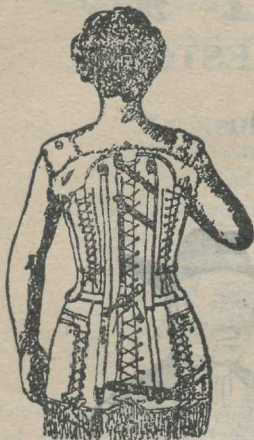
Kuldauraha

Tallinnas 1922.

A. SAKS, TARTUS,

Riia tänav 39.

Kõnetraat 612.



Vanem ja täielikum

ortopäädiline ja arstiriistade tööstus Eestis.

Asutatud 1907. a.

Aastate jooksul omandatud teadmiste ja kogemuste põhjal, tehniliselt järjest täiendatult, valmistame passivaid ja vastupidavaid proteesisid, nagu: kunstjalgu, -käsi, tugiaparaate vigastele ja igadele, korsette selgroo kõverduste ravitsemiseks, kehasidemeid, kubemerihmu jne.



E. Günther

Tallinnas, Kuninga tän. nr. 8. Kõnetraat 15-99.
Tartus, Kaubahoov nr. 26. Viljandis, Tartu tän. nr. 9.

Maalivärvid, lakid, pintsliid
ja muud tarvitused sell alal
Riidevärvid
Tisleritarvitused
Keemia- ja rohuained
Seebikivi, kolophonium

Mineraal- ja taimeõlid
Kosmeetika-, tualett ja
kummikaubad
Kõiksugu vürtsid
Majapidamistarvitused
sell alal

Ameerika külmavee värv „Rit“

E. GÜNTHER'i „Uus must“ riidevärv

Kingakreem
Kingakivi
Nahamääre
Naha-appretuur

Poonimisvaha
Vasepuhastamise vedelik
„Egalin“

— MÜÜK SUUREL JA VÄIKSEL ARVUL. —

Põllumajandusline Keskühisus

„ESTONIA“

TALLINN, Jaani t. 6. Tel. adr.: ZENTRESTONIA.

Eesti ühistegeline või väljaveo keskkorraldus.

Osstab

oma liikmeilt ja võõrailt:

**Ekport ja sise-
turust võid**

**juustu ja muid
piimasaadusi**



Müüb: *igasugu meie-
rei tarbeid,
masinaid,
piimaproovimise abinõusi,
õlikookisi ja kliisi.*

Varustab Tallinnat värsket piimaga oma keskmeierei kaudu.

Oma kauplustest
Tallinnas:

Jaani tän. 3. Tel. 8-45

Müürivahe tän. 10.

Tel. 23-09

Nõmme, Jaamat. 14. Tel. Nõmme 66

Tarabella tän. 28.

Tel. 28-79

C. R. Jakobsoni tän. 4. Tel. 5-18

soovitab võid, piima, juustu, mune, vorste,
sinke, liha, konserve jne. jne.

LIHAVÖTTE — KEVADE ALBUM

INVALIID

Toimetus ja talitus Tallinnas, Pikk tän. 67. Tel. 6-14.

7. aastakäik

Aprill 1926. a.

Nr. 29

„Kui nemad sinna paika said, mis hüütakse pealae asemeks, löid nemad teda ja need kurjategijad sinna risti, teist paremale, teist pahemale poole. Aga Jeesus ütles: „Isa, anna neile andeks, sest nemad ei tea, mis nemad teevad.“ Aga nemad jagasid tema riided ja heitsid liisku nende pärast.“

Luuka ev. 23. ptk.

Ligi kakstuhat pikka valurikast aastat on varisenud minevikku meie ajast, kuni ajani, mil Kolgata ristil poodi Jumala Poeg. Ligi kakstuhat aastat on maailmas ristiusu kirik kuulutanud evangeeliumi tõe- ja armastuse Jumala hukkamisest. Aasta-aastalt mälestatakse inimestest seda kannatusega, mil ristipuul inimene omas mõõtmatust sügavas ligemisearmastuses oma vaenlaste ja hukkajate eest andeksandmist palus. Sündmusrikast aega elas Jerusaleml üle noil ajal. Inimestel pole armastust ja üksmeelt. Viha ja vaen üksteise vastu lahutab neid mitmesse leeri.

Ühel rinnal seisavad uhked variserid ja kirjatundjad, teisel viletsad tõlnerid... Kindlas teadmises lööb variser oma käe vastu rinda, sest tema päralt on maine rõõm, valitsemise võim, ja seljataga kaitseks Rooma sõjavägi. Uhkustades viskab ta kerjusele omad annid ja ta on Jumalaga omad arved õiendanud. Tema on annud Jumalale, mis Jumala kohus, keisrile, mis keisri kohus.

Ägades kiratseb vaene Laatsarus. Temal pole õigust ega võimu; tema on patune tõlner ja isanda ori.

Seal ilmus aga Kalilea mees ja kuulutas oma õnnetust Juudamaal. Temal ei olnud seal kohta, kuhu oleks võinud puhkele panna on pea, kuid teda võeti vastu vigaste ja vaeste juures. Sadades ja tuhandetes jälgivad teda tõlnerite ja vaeste hulgad. Enneolematud imed sünnivad temaga kaasas, ja Jumalast karistatud rahvas loodab temast „meesiat“, kes koguks Jakobi suguvõsad ning trooni viiks Jerusalema südamesse, milles valitseb Rooma käsk. Hosianna hüüdel saadavad nad teda, laotavad omad riided ja palmioksi ta teele. Pettunult saadab neid Jeesus oma juurest ja asetub haigete ning viletsate hulka. Languenud naine võiab kallim

albastri salviga tema jalgu ja kuivatab enese juustega neid. See on variseeride meelest hirmus ja nad nõuavad inimesele, kes kuulutas Jumala riiki — surma.

„Poo risti, poo teda risti!“ kõlab nende vihakisa kooris maavalitseja poole, kes kohtumõistjana Kristust tahab vabaks lasta. Nad nõuavad surma õiglusele, nad põlgavad tõe. Surm ja veri võivad neid ainult rahustada, kuid mitte Kristuse vabadus.

Kibuvitsa kroon peas ja raske rist õlal, sammub inimese poeg piitsalöökid all tapale. Jerusalema naiste silmle kutsub see pisarad. Kahe kurjategija keskel heidab ta ilusal kevade õhtul hinge — oma mõrtsukate pilkude all maailma lepituseks Jumala ees. Vahetekk pühas kijas käriseb kaheks, maa väriseb ja avanevad hauad. Mõtlejad mõistavad — nad on poonud inimese, kes oli õige, nad on surmanud Jumala, kes oli armastus ja tõe; ent meeletumad naeravad ja jagavad omavahel tema riideid.

Oo, inimkond, kes sa leinariides palves Jumala ette astud sel kannatuse ajal, mõistad sa ka seda, kuis palub su süda? Tead ka sina, et sinagi kuulud nende hulka, kes veristanud on vagat südant. Ka sina oled üks neist sinatsist, kes nõudsid talle surma nii ühel kui teisel teel.

Suur leppimatus, suur viha ja vaen lahutab inimesed lõpmatuseni. Kätemaks on sumbutanud ligemisearmastuse, õigluse ja tõe. Vihapilved katavad rõõmu- ja kevadepühad. Vale ja ülekohtus piimestab meeli.

Ka meiegi väikene isamaa on kistud kildudeks. Ägedad lahingulõvid peavad võitlust ja purevad üksteist enne valimisi. — Kannatades ootab kodanik, mil saabub rahu, mil jälle avaneb võimalus korralikult elamiseks; mil tulevad ajad, et tööd oleks — mil süüa ja kehakatet oleks . . .

Pettunult ootavad paljudki „valget laeva“ hulgumerelt, paljudki on kaotanud oma inimliku elamise sihi, sest elu ei ole nende kannatuste väärt, ja nad lõpetavad omad arved maailmaga, ning kaovad igavikku.

Kas on meie päevil teisemat, kui oli kahetuhanda aasta eest? Ei, ka siin on vastandid ja rahulolematused. Ei ole lepitust, ei rahu.

Raske on ka sõjainvaliidide ja sõjas langenute omaksete seisukord. Nad on ununenud kesk käärtsevat elu. Seltskond on pööranud neile selja. Seltskond askeldab suurte asjadega ja toimetab teistel meelivaimustavail alul. Seltskond ehitab omale mälestussambaid kivist ja metallist noilt ajaloolisilt ajult, ta raiskab oma tahet ja energiat mujale, ja selles askelduses unustab, et tema keskel veel liiguvad elusad hauad ja tähelepanematud monumendid, kelles elutseb veel hing, mis võitnud on isamaa oma vere ja tervisega.

Need Hosianna hüüded, mil ka neid tervitati, on vaikinud; ajad, mil neile riputati lilli ja loorbäre, on ununenud. Puudused, nälg ja valud ning selts-

konna ükskõiksus on selle asemele asunud. Nende poolt saavutatud võitusi jagatakse nagu Kristuse riideid.

See on kisendav ülekohus ja nõuab heakstegetmist.

Ärgu pangu ükski variser omale kätt südamele. Mõteldes, et kõik tehtud, mis vaja oli.

Möödumas on nende päevadega kannatuse aeg. Ülestõusmise ja rõõmu pühad ootavad meid. Usume, et ühes kevadega ärkame meid kütkestavast unest, mis piiranud meid tülidega ja vaenuga. Üksmeelselt paneme käed ühise asja külge. Oleme ausad ja valvel. Ehitagem kindlaks Kalevite kodu ja maitsege ülestõusmise ning kevade pühade rõõmu!

A. Ivan.

Kus on su vend?

*Kus on su vend? Et kuule, hädaheli,
Nii valjult hüüab: Tule appi, veli!
Ma sattund sohu, oh, mind välja kisu,
Mul nälg; et tule, kustuta mu isu!*

*Kus on su vend? Ehk mõtled: üksi mina,
Kes ära teenind taeva mett ja sina;
Mu kõht mu vend, mu kõht mu jumal;
Mul paradüis, kui pähe pääseb humal.*

*Kus on su vend? Seal, kus su abi vaja,
Seal ava küsi, ava kogu aja;
Vend vennale see kõike teha tihkab,
Mis üal enesele elus ikkab!*

*Kus on su vend? Ei pagan venda hinda,
Vaid astub venda nähes vasta rinda
Ja metsaline imeb venna vere,
Ei kivi tea, kus vend ja venna pere.*

*Kus on su vend? Eks venna süda lõhke,
Kui kuuleb kaugeltki ju venna õhke;
Vend arstib venna haavu, hoolt peab vennast,
Vend vennas teab ja tunneb iseennast.*

M. J. Eisen.

Lemmik.

Ma jumaldan sind, sa suur, ääretu võim, mis täitnud maailma. Sina oled minu jumalus ja mina sinu sõnakuulelik ori; Sina seltsid minuga päeval ja ööl. Sa ei jäta mind üksinda minu kurbusesse, vaid viibid mu seltsis ja säädad mulle silhte silmle uusi. Ka öösel, kui uinun ma sügavamas unes, siis hiilid mu kõrvale ja haarad oma kallistusse. Sa sositad mulle kuulmata sõnul ja ilmutad unenäos uue maailma.

Ma tunnen sind enesega igalpool, kuhu ma lähen, ehk kus ma ka paigal viibin, kuid iialgi sind ei näe, ei saa katsuda su saledat keha, ei või näha su alati valvavat silmi.

Oh kujutis, kes sa kõrgemale tähtede säravat riiki kerkid ja läbi käid inimestele tundmatud paigad, samuti võid sa ka laskuda sügavusse alla ja jälle silmapilgul uuesti tõusta. mõõtmata kauguste taha. Sina oled vaba, kõige vabamas mõistes, sest sinu ees pole

piire, ei tõkkeid. Sinu jaoks on kõik. Sa ime-lik väärtus, kes võib sind mõista teistest, kes suudab sind mõista teistest, kes suudab sind teistest aru saada, kui mina üksinda sind ja sina mind. See oled sina mu lemmik, minu inimlik mõte.

Kes suudab sind võtta minult, missugune seadus võib sinu liikumist piirata, oh ei keegi, sest kui sureb inimlik mõiste, siis tärkavad instinktid ja sa elad mu juures ikka ja alati kõigis — õnnes ja õnnetusis.

Sind üksinda ma armastan, austan ja igatsen ning laulan omas väetisuses kiituse- laulu, ehkki ma küll vaesem kui vaene olen, aga sinu poolt olen rikkam ja õnnelikum inimene inimeste seas. Tule minuga ühes; tule, kui hõiskamas on õnnes rind, tule ka siis jälle kui süda on kurb ja mahajäetud hing. Naerame kahekesi üle ilma ja elu ja hõiskame, et meie päralt on maailm. — A. Ivan,

Vigastatud Sõjameeste Ühingu Keskjuhatus.



Vasakult paremale poole: Aleksander Ivan — kassahoidja ja varahoidja, Eduard Neps — abisekretär, Albert Kurrikoff — abiesimees, Jaan Rebane — esimees, Jaan Raudsepp — puu-vitsaõpetõskoja hoolekogu liige, August Veiper — sekretär, Theodor Laurits — abiinstruktor, Anton Suurkask — instruktor-organisaator.

24. veebruari puhul 1926. a.

K. Sass.

Ainult neist asjust jäävad mälestused puhad, milliste sünnitaja on — valu, kuna aga sündinud laps kannab vabaduse nime . . .

Mõni aasta tagasi, kui revolutsiooni lained hävitasid türannia ning näitasid rahvale vabaduse poole teed. Neil suupäevil sai ka meie idee — olla inimene, olla vaba, rippumatu kellestki, tunda end eestlasena — ideaaliks. Ka needki, kes kunagi polnud taipand elu- ja vabadusmõistet, asusid tööle, et ühes teistega nüüd, aga mitte kunagi, luua omale kodu. Siit ja säält korjati kive ja palke, verrega valati üksikud killud kokku ja neist sai kõikumata aluspõhi vabadushoonele. Ideaal sammus rahvamassi ees ja hoidis kõrgel imelikku valgustungalt, mis näitas rahvale vabaduse ja õnne teed, et sellel komistamata astuda, kuni saabub kord kauaigatsetud siht.

Kui ilus on see silmapilk, mil orjad lähevad vabaduse eest võitlema! Ühises rütmis tuksuvad nende südamed, ühisesse punkti on kiindunud nende pilgud, kõigile kostuvad kõrvu ühiselt käskija sõnad: „Omaenese eest!“

Nüüd, kus on saanud unistused eluks, tervitagem teda, elu — oma kodumaa vaba-

dust tema hällipäeva puhul! Tuhanded silmad unistasid sellest kord imelikul läikel, nüüd on saabunud ta. Kangelased töid ta eest isamaa ohvrialtarile oma nooruse, elu — au neile! Tänu nende vastu tarretub vaba rahva palvetav huul, tänupisarail vaatab rahvas üles, kõrgemale, päikese poole, ning tormiliselt tuksuvail südamiel sosistavad värisevad huuled: „Au teile, lahingus inimkonna vabaduse eest langenud kotkad, kes surite ilusamat surma marumühinas, kuulide võidusmroonia saatel. —“

Ja teie, isamaa aluskivid, raugenud sõjamehed! Teie, kelle sümbool on murdunud mõök, mis vaatab kahvatanud pilgul häbelikult Taara-Tamme lehtede vahelt välja; teie, kelle ainuke uhkus ja ehe on kark, ning viimane elukroon — purustatud liikmed, ka teie sosistab tänu isamaa tänulik huul. Ka teid mälestab vaba Eesti!

Teie, kes hoiate ohje, juhite vabadusvankrit, kasvatate Eesti tulevikku, vaadake, neid sõjaahervaremeilt ülestärgkavaid noori — neis põlevad tuled — palavamad elutuled. Need leegid hütivad teile: „Tänu töö eest!“

Teie, kes kannate Eesti tääki, teid tun-

nistas isamaa värisev hää omaks. Olge siis vankumatud, teie nooruse raugematut jõudu on isamaale tarvis. Kord mälestab teid tulevik — Eesti.

Ja teie, Eesti tuleviku lootus, noored! Teile pärandatakse kangelaste verrega ostetud Eesti. Teie töö on otsustav isamaale.

Taara-Tamme võsud, sõjaahervaremeilt üles-tärgavad tulevikuelu kroonid, olge tervitatud isamaa poolt. Saage selleks, et isamaa värisev hää teid elu palavamail ja tulisemail silmapilgel uhkusega omaks tunnistab!

Ainult need mälestused jäägu meile kõigile pühaks, milliste sünnitaja on valu! —

Suurel ajal.

Kui sündmused on loonud suure aja,
Siis loogu nad ka ajajuhtijaid,
Sest suurel ajal suuri mehi vaja
Ja tahtejõudu, õlgu tugevaid,
Mis suudaksid suurt aega uhkelt kanda.

Kuid see on suure aja suurem vanne:
Kõik väetid ennast suureks usuvad,
Kel puudub jõud ja puudub kõrgem anne,
Kes selleks sündides ju pimedad,
Et suure aja suurust, kõrgust mõöta.

Kes seda needmistki ei näe, ei märka,
Et hulgad orjakoda leinavad,
Ja vabaduse koidujoont ei märka,
Vaid valmis kandma kütkeid, ahelaid;
Mis neilt ei nõua hingepingutusi.

Mis suurem hulk ei üal mõista suuda,
Sest ori oskab olla igamees.
Kõik välisvormid vabaks meid ei muuda,
Kel orjaveri voolab südames,
Kes sündinud ei ole suureks ajaks.

J. Liiv.

Kokkujuhlumine.

Isik, kellega kord kevadisel ihul
Seltsis sammusime karjakannul,
Tuleb vastu sügisel vilul,
Vaatab, — tunneb, — küsib imekspannul:

„Kuidas elad? — — Oled vanaks saanud! —
Oled ilmas õnnepäevi näinud? —
Palju oled raha kokku a'anud? —
Paljud maad ja merd sa omaks teinud?“

„Ah, need ideaalid, — tuleb meele,
Mullegi vist paistsivad kord, aga
Elukäik mind viinud teise teele
Aega vähe mul, nüüd Jumalaga!“ — Jumalaga!

A. Rennit.

Eksid! kosten; — ilmas teesid palju.
Iga rada pole kullatud;
Mõndagi neist katab känd ja kalju,
Mõned mudarikkad, mullatud: —

Kuidas võisin mina rikkaks saada,
Ei ma mõista marodöörida,
„Üle võtta,“ petta, varastada,
Isikuid ja riiki nõorida. — — —

Ööbiku surm.

Ilmus kevad. Aasad haljendasid, õitsesid lilled ja puud. Öhk sumises häälitsemisest ja läbi eetriiidi paistsid hõbesäravad kevade päikese kiired loovat maapinda. Jõekaldal koplis hõiskas ööbik toomede valges õitevahus. Ta rind kerkis õnnest ja ilust. Tema meel oli rahul ja rõõmus ning ääretu vabadus piiras teda. Maailm avas end tema ette. Tema päralt oli vabadus, valgus ja säravad päikesekiired. Ööl naeratas temale ülevalt alla kuu kahvatanud nägu ja tähtede hiilgav hulk vaatas vaikides tema eluaset, mis oli õite keskel. Magusas joovastuses liigutas tuul õhulaineid ja lehvitas õite lõhna sissehingamiseks noorele hingele. Oh kuis oli ilus ja armas ta kodu, kui hiilgav ja meeldiv

oli elu kesk kevadet — seal elas ööbik — kevadekuningas.

Puud vangis kuulasid ta rõõmust laulu ja jõe vagusad vood peatusid lillerikkal kaldal oma igavest liuglemist. Ööbik hõiskas neile õnnest. Ta laulis maailma ilust ja rõõmust, ning naeris laia vabaduse poole täiel rinnal. Tuulepuhang hingas raskelt ja puud ohkasid tasasel sahnal, ning laineke laksatas kalda ees. Ööbik vaatas ring ja nägi neid, kes öö varjus norgus, kõveras, vaikselt ja vangis kuulasid ta vaba meelt, mis kõneles priiusest ja päikesest. Tal sai hale neist ning ta nuttis kaastundmusest, kõneles armastusest, vendlusest, aateist, rõhutuist ja hüüdis neid ärkama:

„Vaatke, sealt kerkib kullane koit,“ hõiskas ta üle kevade. „Võidelite, vabaduse ja õigluse eest, sest need on aated ja neis seisab Teie ja Teie laste tulevik ja heakäekäik!“

Unest ärkasid kõik ja nad nägid vabadust, nad nägid päikest ja valgust. Oh kui ilus paistis tulevik, kui armas oli loodus nende — isamaa! . . .

Hommik tõi neile valguse a peletas vangistava une. Silmipimestav priiuse päike hiilgas nende silmis ja nad unustasid ööbiku, kes valgust oli hüüdnud. Nad unustasid oma raske mineviku ja ligemisearmastuse. Nad mõtlesid egoistlikult ainult iseenda „mina“ peale ega pannud tähelegi, kui kullist vigastatud „vabaduse kuulutaja“ hommiku ja päikese ilmumisega surmani vigastatud, pelgus, niiskel maapinnal, päikesest varjatud vilus, teravate okaste vahel hädaohtudes vigaselt ronis. Ta püüdis põõsaste rahnikut üles valguse ja hõbedase päikese poole vaadata, aga puud sirutasid oma ladvad temale ette ja nende lihavad lehed, ahmisid valguse, varjasid „tema“ päikese.

Ööbik oli vangina haige ja nälgis ning õnnetu. Kuid tema oli noor, ta süda oli täis igatsusi ja soove, kuid ta ei saanud neid nautida. Vabade ja tervete armust langes temale osaks mõni väike osake, ning varsti ununes hõiske ööbik kõigist . . .

Kurvalt ja mahajäetult püüdis ööbik omast õnnetusest laulda, aga uhkusetunne rinnas, keelas teda seda tegemast. „Ma ei ole kerjus, vaid õigusega hingane ja võtan eluvajadusi. Ma nõuan oma õiguste nimel ja laulan veel kord hetkeks olnud priiusest ja päikesest, sest tema kiired on ka minu jaoks. Pind, kus puud kasvavad, on ka minu isamaa! . . . Mina olen teda ülistanud ja tema tulevikust laulnud, ning tema sündimise tunnistajaks olnud. Ela hästi valgus ja vabadus; mina olen võidelnud ja võitnud teid nende!“ Tema hääli sai haledaks ja kustus rinda. Ööbik kukkus oksalt ja suri. Temale ei olnud enam vaja midagi; kuid mälestus ööbikust kord ärkas ka puude ladvus. Nad tahtsid ööbikku austada ja tänada, aga teda enam ei leitud.

A. Ivan.

Kodanik, kas oled täitnud oma kohuse? Kui ei, siis tee seda viibimata.

Kevadele.

Sulle laule, sulle ridu,
Kevad, pehme porimeri;
Sulle hõisked — õnnepidu.

Tunned sosistamas tuuli:
ihab kaisutusi veri . . .
Anda end ja surru huuli! —

Vaatle, vaatle tulikiuuli,
maaldub ta kuis sehhe unne...
leegitseb ja annab huuli!

Sulisevad tänavojad
inimtuimus aimab õnne...
Ülal hõiskeis taeva kajad. —

Aug. Lepik.

Langenutele.

Miks mardus maja nurgal nutab
Või haldjat appi hüüab haab?
Tuul on, kes leina laulma ruttab
Ja valust värsind, minestab.

Miks seisvad lilled, nupud norus,
Miks kummarkile kastehein?
Kalm käinud külas eluorus,
Sest valu siin, seal kibe lein.

Miks kokkumine igal palgel,
Miks õhk nii hall ja taevast must?
Noor elu närtsind päevalgel,
On kustund enne pimedust.

Kus olid, uhke unenägu?
Miks ei meid hoiatanud usk?
Teid üle löönud leinakägu,
Teid häbistanud vahu, tusk.

Miks poleks Eesti leinamaja:
Näe, põrmus põlve parem pürg,
Näe, kojast kuulda Mana kaja —
Sest leinalaul, sest silmgi märg.

Ma mõistan: liialt riisund Mana,
Ta küüsis nagu Eestist pool,
Sest nutab noor ja valul vana
Ja Eestil tulevikust hool.

M. J. Eisen.

Kevad ja noorus.

Kevad ja noorus, — käsikäes kõnnivad, otsekui vend ja õde. Kevad täis õilmeid ja ilu — noorus täis lusti ja rõõmu.

Ennäe, kevadel, kui valges õievahus seisab toom, nagu naine võluv, neitsi süütu, noor, kelle juukseid katab helevalge loor . . .

Kevad käes! Oi, soove hinges, mis nüüd tärkavad, — oi, lõhnalaineid, mis mind võluvad . . . Ju õitest koormatud seisavad kirsipuud, mille õitest mesilased sumisedes toovad mett.

Nüüd inimlapsed pole enam kained, kui okstelt õõbiku kirglikud hiiüded.

Jah kevad! Nüüd mine minu hingest tali, sa alandlik peni. Sinust olen loobunud! — Aeg käes, mil matan mälestused hellad, su armu matusele. Mind võlub teine — see on kevad, temast olen jobund . . . Ma olen noor, minu hinges on veel kevad! Tali, nüüd võid sa oma soovid risti lüüa ja mina kustutan oma hingest su nime!

Näen, kirjuid liblikaid, mis kui paenduv kett mind piirab. Lüg hurmaline on lillede aroom!

Tule, mu sõber minuga! Üksainus soov mu hinges — tantsida sinuga kevadises looduses, õõbiku vidinate saatel.

Kevad! Olla noor, kui magus on see! Lapsepõli, kui ilus, otsekui lillede haarem!... Ah, ma tahan juua elukarikat üksainus sõõm, siis tantsida lillede luhas!

Kevad! — mu üle kummardavad valged sirelid ja kelmikalt poetavad nad oma lumivalgete kätega õilmeid, mu juustesse. Tunnen, õhk on täis meeltoimastavat lillede parfüümi, täis armuohkeid, kustuvaid hääli . . .

Mind valdab magus väsimus. Peidan oma hõõguva näo rohupehmesse sametisse. Õnnetundmuses sülelen käharat sirelit. Kui väsinud last, võtab sirel mind oma kaissu....

Nüüd kevad — halju! Pea käes on suvi, küllusrikas suvi.

Ah, mulle meeldib kevad — igatsen teda,

sest ta on süüta koketeeriv ja kergemeelne, kui naine, kes läheb linnatänaval ja õnnestab mehi lilledega.

Pea käes on suvi! Matan kevadised magusad unistused, mälestused unustusmerre... Kauguses näen veel kevade naeratavat nägu. Suvi! Õhk täis värsket, mahaniidetud rohu lõhna. Inimesed kõnnivad higistnõretavate nägudega tänavail, näod päikesest põletatud kastanpruunid.

Nüüd suvi — pea käes on sügis!

Nüüd noorus — pea vanadus, mil tam-mud igaviku poole.

Sügis! Tõsine elu algab. Lõpeb nooruspoesia, ainult veel mälestused kevadest.

Julm, õudne sügis asub inimlaste hinges.

Maastik on värvide segu. Valus kahetsustunne valdab inimesi, neid kohutab kollane sügis — elu sügis! Mängivad kaeblikud tuuled ja veripunased lehed liuglevad puilt, vinguva muusika saatel alla maapõue, mis neid ahnelt enesesse neelab.

Sügis! Pea käes on tali — külm ummine tali! Inimlapsed poevad tarre ja mõtlevad omi suviseid askeldusi. Puud seisavad raagus, paljaste käsivartega, mida nad paludes taevapoole sirutavad, et sealt lootes valgust, soojust oma tardunud kehha.

Pikkamisi langevad neitsilikpuhtad lumehelbed alla, kattes maad otsekui mõrsjalooriga.

Jah, sajage, lumihelbed, helisege kellukesed, kuid minu hinges on veel kevad!

Nüüd möödab helged kevadpäevad, mil mil taeval helesinine, kus noolised pilved lükkedena:

Möödab ka salapärased ööd, mis olid täis kutsuvaid hääli, meelitusi. Noil õil voolas inimlaste soontes kihav veri. Ent siis õrnatundelised poedid käisid kuutõbistena armastusest, niiskete silmadega, ja jõid lauataga klaas klaasi järele vahuveini

Elli Sarri.

Ja tõuseks siis rõõm!

(Hanna Haava.)

On okkaid valusaid palju,
Meil mõlemail südames, —
Ja sellest on mõnelgi mõnu,
Ja et see ikka nii jääks.
Kui tooksin oh, tasa halle,
Kõik okkad su südamest,
Mis elu eksihelgil,
On langenud minu käest!

Ja tooksid ka sina, ma tean,
Need okkad, mu südamest,
Mis elu eksihelgil,
Saanud minule sinu käest —
Ja tõuseks siis rõõm! ja paistaks
Meid kahte kannatand last,
Kes haarand vaid okkaid ja pilland
Kõik lilled üksteise käest. —

Vigastatud Sõjameeste Ühingu Tallinna osakonna Juhatus.



Vasakult paremale poole: I rida — istuvad: Ernst Kaevand — varahoidja ja pidutoimkonna juhataja, Jaan Rebane — sekretär, August Veiper — esimees, Aleksander Seeberg — abiesimees, Aleksander Kalep — rätsepa õpetõkoja kuraator.
II rida — seisavad: Heinrich Gustavus — majavalitseja, August Pahlberg — päevapildi õpetõkoja kuraator, Mihkel Vaarmann — kassahoidja ja ort.-mehaanika õpetõkoja kuraator, Frants Antony — abisekretär ja kingsepa õpetõkoja juhataja.

Oöl.

(„Ülesmärkimised Teelt“ 19. IV. 24.)

Vaikuse väsinud hääled on vanglasse maetud,
pimedus hirvitab öisete varjude üle,
kuningpalm kummardab kartlikult vabadust nähes.
Õndsus on kibuvits krooniga surmavalt kaetud,
Emake avab süäl rikastud kaunima süle,
Lapsuke vaatab maailma — see kistud on kaheks:

Korruga avaneb haud ja säält tõusevad surnud,
valgus ja vabadus valitseb ilmade riiki,
Jumala Pojaga ühes ka surelik ärkab,
inime tõustes on töotuse helisid kuulnud:
„Sammu, käes õigluse küünal, ja kõigile piiki
tõsta, et vaenlane kaugelt su kavatsust märkab.“

Põrgu ja kurat on võitjale langenud alla,
kirikud avavad ukSED, ja palvede hääled
pöörduvad kõrgema kuldsete kodade poole:
„Kristus, meil' hingede õnnistust ülevalt kalla!
Kuule, Su kätetöö, inime, räägib need helid:
Anna meid igavest' inglite hoidmise hoole!“

K. Saas.

Ma matsin iseenda ...

Ma noorepõlve unenäod matsin,
Mis kaasa toonud kodust endale,
Nii valge, laia lumevälja sisse.
Kõik kange, kõrge lumemäe harjale!
Ma unistused, elu kaunid ehted
Ju ammu matsin metsa võõrsile.
Rind kivikõvaks muutus, hinges pime ...
Kõik kõrged püüded püinasurmasse
Süis võõrsil surid. Lapsepõlve lilled
Külm vara võttis ohvriks omale.
Hea ema kõned — imelised kujud
Tõid mälestusi, kurbi, sõjateedele ...
Aeg küirelt kadus. Noorus möödus ruttu,
Mu pikil võõramaade rännakuil,
Ning õhtu kuldne, mõtte, elumuttu
Tõi võõrsil, kaugel — kevad-päike loojenes ...
Kõik ära andsin, mis mul oli anda
Õös, lumetuisus, piksetormis mässaval.
Jää hinge valu, tühjus — aga sinna
Ma ise seadsin sõna: „Vaba Isamaa!“

Surma kaisus.

Pikkades, segastes ahelikkudes vajusid liikuvad inimeste hulgad üle õitseva luha, mida kattis õine hall uduloor. Uhtki häält üle nende edasirühkivate hallide meeste huulte kuuldavale ei tulnud peale tasase ähkimise, mis aegajalt rinnast nagu surve alt sügavalt välja valuga kuuldavale tungis. Unised lilled ja pehme kevadine rohi murdus nende raskete saabaste all ja mõni ülesäratatud öö-lind tõusis nende eest kisa tehes lendu, ning kadus uttu — sihis, kus ümises maa. Metsa takka kuuldus õine sõiakära ja see kuulutas end selgemalt temale lähenevatele kollonnide ahelikkudele. Shrapnellide kuivad praksumised, ning püsside segane pragin kõhivas suurtiikkide vägevas läkastuses, segas end ühiseks sõialauluks, mis sõdurite tormiok-sul hurra hüüdel, nagu marutuul mühises ja silmanilguks mässava laine hävitamist mere-rannikul kahistas, kus hulka suikus kuulipilduja terashambaline külmetusnagin.

Mitte väga kaugel eelmisest sõjaliniist peitus väikese metsatuka variul sirelite ja õitsevate jasmiinide ringis üksik poollagune-nud Poola hurtsik.

Tema ruumid olid seest pimedad, ainult nõrk punakas valguse kuma nästis küdevast ahiust välja mustavatele seintele, kus rünnu-sid sõdurite verised ja puruksrebitud riide-hilbud, mis nagu salapärased varjud näisid tulekumal liikuvat.

Punane tulehelk süte tulisest agooniast kallas nad oma värviga veel enam verega üle, samuti ka seinad ja osa põrandal lama-vaid inimesi, kes samuti veriste ja kahvata-nud nägudega vaikides lamasisid.

Aegajalt vaatasid nende pilgud halastaja-õe neale, kes vaikselt nagu vaim haigest hagi-geni liikus ja neid oma hellade kätega kor-raldas.

Õde peatus ahiutule valgusel lamava hai-ge juures kauemalt ja ta silmitses teda tera-yalt. Haige nooremehe intelligent välimus tõmbas õe tähelepanu oma peale. Haige kah-vatanud näost vaatasid sügavad sinised sil-mad täis valu vastu õe naeratava näole ja pilk selles vaates oli abitu ning puudutav.

„Õde! Kas ma veel kaua elan?“ iküsis tema tasaselt ja sirutas nõrkenud käed nais-terahva pole.

„Vaikige, Teie ei tohi veel surra!“ . . . Vaevast kuuldavalt ilmusid need sõnad üle õe huulte ja ta tõstis haige maast üles, ning talutas enese näjal hurtsikust õue. Nad istu-sid lehestikku, mis oli ehitatud õitõega. Niiske väline ööõhk mõjus karastavalt haige peale; ta tundis nagu oleks ta tugevamaks saanud, ning silmad löid säravamalt läikima. Ööbik

laulis kuskil läheduses, ning nemad kuulata-sid mõlemad ja vaikides üksteise najale tu-gedes. Öölinnu hõiskavas laginas, nagu oleks olnud midagi kallist, midagi armast, mille mälestus hinge puudutas ööhämaras jahedu-ses, — kaugel kodusest pinnast.

Haige silmad vaatasid üles ja ta vaade tungis kusagile kaugele, — sinna, kus ööbik nõndasamuti armsasti laulis, ja kus ka keegi kuulas sedasama häält kaasiku rohelisest le-hestikust.

Sügav hoigamine kõlas üle haige huulte ja ta surus oma kuumat näo õe rinnale ning kõneles nuuksudes:

„Õde! kui ma suren, siis saatke mu tervi-sed neile, kes mu järele nutma ja leinama jääd . . . Ma olen sealt pärit, kus ööbik nõnda armsasti laulab, nagu siin; olen sealt, kus valged kevadeööd, kus eha suudleb koi-tu, kus neiu silmad sinised taeva selge sina-na. Ütelge neile, et truuks jäin, . . . et . . . ma surin . . . isamaa eest“.

Ta nuuksus tasa ja silmist valgusid pisa-rad. Silmanilguks löi udu ennast õredamaks ja vilksuvad tähed ilmusid sinetavasse taeva. Suured pisarad liuglesid ka õe roosaid pal-geid mööda alla. Ta silistas haige põski ja rääkis ärevalt:

„Noormees, ära räägi neid karedaid sõnu. Sa ei tohi veel surra, vaid pead elama neile, kelle juures on ööbik, kelle päralt hämarik, koit ja valged kevade ööd, sa pead elama sinistele silmadele, kes palvetades kaasikust sind taevaste kõrgusest otsivad. Sind on va-ja isamaale, kes sündimas sinu valus . . .

Põhia kodumaa, kus elutsevad kalevid, viin terviseid... kuid seda ei, ei tuhat korda ei — sa ei tohi veel surra?!“

Nõrkus lamas haige peale ja kättkestas magusasse unne teda. Sonivalt rääkis ta üksikuid sõnu, mis õele olid tundmatud, võõ-rad. Ta hüüdis, helenes tuleleekides shrap-nellide sähvatus ja kõueses mürinas vaiu-sid maailma tundmata sureja sõnad: „Ma tänan sind, sest mitte kaugel näen heledat valgust ja ta kullases koidus vabaneb iseseis-vaks mu kurnatud kodu, kus kahel otsal kõik peerud lõkkel leegivad ja valgustavad kale-vite kodu. Hea on surra! . . . Magus on sur-ra isamaa eest, sest k a n g e l a s e eest hoo-litseb kodumaa...“

Vaikus ümbritses neid mõlemaid. Sõia-kärast ilmusid tahapoole verised inimeste kogud, kuid ühte võõrast haiget ja õde ei olnud enam, vaid nad leiti hiliem vaenlasest üksteise kaisus maha pudenenud jasmiinide valgete õite all, mille seas oli hõiskanud öö-bik — Eesti ööbik . . .

Eesti suurte aegade sõdurid.

Me võitlesime vahvalt
Seal Pihkva väraval.
Ja võidulipp meil lehvib
Naroova linna all.

Leeksõnas oli meile
Nii suus kui südames:
„Vend, seisame kui sambad,
Siin sõja tormides!“

Siis ajaraamatusse
Me oma verega
Seal kirjutame: „Vaba
On jälle Eestimaa.“ —

Ei pikki tänukirju
Me soovi omanda;
Kuid, Eesti, ära jäta
Su päästjaid abita!

Su kodu kaitsesime
Seal oma rinnaga;
Nüüd tee, et meile kitsaks
Ei jääks me isamaa!

Sa sütitasid haavu,
Mis kuulirahe löi.
Ja vaigistasid valu,
Mis saatus ühes tõi.

Nüüd ava sõdurile
Ka soe pesake,
Kui kargu abil astub
Su toa uksele!

Tee lahti oma süda,
Ka kaugas lahti tee,
Et sõdurile osaks
Saaks kindel kohake!

Kes kroonisid Su kulmu
Kord võidupärjaga,
Neid ära külmas õues
Nüüd lase nälgida! —

Me parematest palju
Läind mulda magama.
Ei Eesti rahvas neidki
Või iial unusta.

Kui paistab rahupäike
Ja õitseb kodumaa,
Me kangelaste kalmud
Siis ehi pärjaga!

Siis tulevased põlved
Sul kiitust laulavad
Ja kauakestvad õied
Su tolmust tõusevad.

Fr. Kuhlbars (Villi Andl.)

.. Kohusetundelised kodanikud — on vigastatud sõjameestele abiks. ..

Nemad säääl, meie siin.

(Anna Haava.)

Kirjutatud novembril 1914.

See oli Euroopa-sõja algul, augusti kuul.
Elva jaamas peatas sõttaminejate rong.

Haljad oksad kübaral, haljad oksad ja
lilled rinnal, nagu uhkele rõõmupidule ehti-
nud, astusid meie sõttaminejad vagunitest,
kojujääjate — kokkukogunud rahva hulka.

Rahva keskel edasi liikudes, juhtusin ühe
sõttamineja lähedale, kes ümberseisjatele mi-
dagi kõneles . . .

Ma surusin rahva vahelt veel natuke lä-
hemale. Ta kõneles kindlal, rahulisel, ai-
nult vähe kõrgendatud häälel, vaatas usald-
liselt, nagu teades, et see, mis tal lahkumisel
ütelda, kõigile ammugi südames selge . . .

„ . . . Mina lähen sõdima — iseene, oma
vendade ja õdede, meie isade ja emade
— meie kõikide eest. — Kas mina veel tagasi
tulen, või lahingus langen — see on ükskõik,
ei tähenda midagi.

Olgem rõõmsad, et kord ometi tund on
tulnud! . . .“ kostis viimne lause nagu süga-
vusest kajav kõuekõmin — nagu ärkav kõue-
hüüd!

Ja vaikis siis põhjamaa poeg, pikk ja
sirge, nagu laanekuusk, surus huuled kokku,
otseku kartes, et liig palju sõnu teinud . . .

Saatis pilgu üle rahvahulga korraks veel
kodumaa haljuse ja metsade poole, vaatas
vaikides mõne, lähema ümberseisja kätt ning
pööris kindlal sõidursammul vagunisse.

Lahkujate ning kojujääjate ühiste hurraa-
hüüete all liikus rong minema — kihutas
mürinal sündmusraskete kauguste poole! —
lehvisid vaguniakendest veel haljad oksad,
ning lennutasid neile järgi kojujääjate rätid
ja kübarad . . .

Nii kadus sõjarong kaugete metsa va-
hele — nii tõttasid meie mehed sõtta uueaja
raudrüütlite vastu. Ja ühisel, ülitõsisel tun-
del vaikust pidades, ainult sumbutatud sõnul
siin ja seal, lahkus saatjate hulk koost.

Minu lähedal üks talunaine, kes pühäl
pilgul satnud metsavahele kaduvat rongi kuni
viimseni, veerevaid pisaraid nagu vargsi pal-
gilt pühkides, pööris oma kaaslaste, noore
neiu poole ja ütles rahulisel, ainult taha väri-
seval kõlal:

„Jah, ega see seismine siin enam midagi
aita . . . Nüüd muud kui jälle koju poole! —
igauks oma töö kallale . . . Nemad seal . . .
meie siin . . .“

Ikka kõlavad mul kõrvus selle talunaise
sõnad; seisab mul meeles selle lihtmehe ilme
— paljude teiste sõttaminejate ühine, tüübi-
line ilme —: sest nemad on need, kes suurte
aegade laval korruga kõrgele iseteadvusele
tõusnud aulisteks kangelasteks pühitsetud.

Nemad säääl . . . meie siin . . .

„Olgem rõõmsad,“ ütles sõttamineja, „et

ometi kord tund tulnud!...“ tund, mil täis saamas meie katsumiseaeg, mis saatus kord, aastasadade eest meie päale pannud. Olgem rõõmsad, et meie — olgu ka kõik kõiges — nüüd ühtlasi ka iseeneste au ja olemise eest nii tohime välja astuda, endid ohverdada. Olgem rõõmsad, et meie kui kohusetundjad riigikodanikud ja kui vastutajad iseeneste eest silm silma vastu võime seista vaenlasega, — uueaja raudrüütlitega, kes, venelaste-maa alles pooluinuvaid varandusi ihaldades, oma raudsed küüned ka just meie kodumaa järgi välja sirutanud... Meie kodumaa järgi — ja sellegi pisku järgi, mis meie aegade jooksul oma töö a verehigiga, lõpmata kannatamiste a kannatusega endiste raudrüütlite käest vast juba tarasi lunastanud... võitnud!

Mitte üksnes väliste eluväärtuste eest, väliliste inimõiguste eest! Mitte ainult väliseid varandusi uueaja raudrüütlite barbarismuse vastu kaitstes ei võitle meie vennad ühes teistega sellessinatset maailmasõjas, ei voola

nende veri, ei kannu meie kõike sõjarõhku ning haavu sügaval ühistundel kõikidega. — Mitte ainult väliste väärtuste pärast!

Ei! vaid nüüd käib nägemata võitlus ka meie vaimuvaldas — meie uuekssaamise — meie Kalevipoja tagasituleku eest!

Kas teie kõik ei kuule, ei tunne seda võitlust?

Kes meist võitleb nüüd ja ikka ustavalt kaua? Kes vast uinub alles?

Kas tõuseme sellest võitlusest uuekssaanuna, väimliselt ja hingeliselt karastatud, teravnenud rahvana? Kas süttib ja leekib ühes välimusega seesmine võitlus, nagu suur puhastustuli, mis igaveseks põrnu pühiks muu seas ka viimased orjameele riismed — selle alandava mälestusegi meie keskel? Kas teeme endid vääriliseks kas saab tagasi tulla Kalevipoeg, meie parem, aulisem, vaba elujõud, mis aastasadade eest põrgumüüridele kinni needitud?

„Nemad säääl... meie siin...“ meil kõigil kõrged, tõsised kohused sel suurel ajal!

Sõjainvaliidide laul.

Eks mehed me mehised oleme,
Kes võitluste tulest kõik tuleme.
Me oleme näinud häda kui merd
Ning ohvriks ka tõime tervist ja verd.
Hurraa! sest isamaa vaba on nüüd,
Ja vabaks ta jäägu, see püham me püüd.

Kui leegitses sõda ja möllas surm,
Siis eesmärgiks oli, et isamaa nurm
Saaks vabaks ja langeks rõhujä võim,
Ning uhkelt pead tõstaks eestlase vaim.
Oi, tõusis siis muistne vahvus ja meel,
Ei surma, ei takistust tunnud me eel.

Seal kostis Taara tammikust hääid:
„Oh Kalevi kodu, sa vabaned nüüd!“
Läks lahti orjaöö ohvrite hand — —
Küll paisus siis meeste võitluse jõud! —
Ah, ülim ja püham oli see tund,
Veel praegugi näeme sest ilusat und!

Nii, nagu kevadel võitmata veed,
Mis murravad tõkkes ja rajavad teed,
Siis Eesti maleva vaenlased löi
Ja priiuse põlve me rahvale tõi.
Jah, jälle vaba on isade maa,
Ei seda meilt keegi nüüd võtta ei saa.

Jää igavest püsima Kalevi vaim!
Jää võimatuks Eesti visadus, võim.
Siis meiegi ohvriks tasumist tood,
Kui, rahvas, sa kindlama kodu siin lood.
Kas tulgu siis häda, mässagu surm,
Kuid vabaks jääb ikkagi kodumaa nurm.

Jah, mehed me mehised oleme,
Kõik võitluste tulest me tulime.
Küll nägime surma, kannatusmerd
Ning ohvriks andsime tervist ja verd.
Hurraa! sest isamaa vaba on nüüd
Ja vabaks ta jäägu, see püham me püüd!

Anton Suurkask.

Siis — nüüd . . .

(„Palved Amorile“ III. 27. V. 25.)

Siin kõik on nii kui oli enne:
seesama kask ja kuused säääl,
ja ööbik kuulutab ka õnne,
ent siiski väriseb ta hääil . . .

Nii, nagu varem, kõik on nii:
Maad sama — värsket kaste katab,
ja taevas sinav lõpuni —
öö viimseid päevamärke matab . . .

Nii, nagu enne, kõik on siin:
Mai öö nii värsket puhkab rahus —
mu südames on siiski piin
ja mõtted ränd'vad merivahus . . .

Me olime siis kahekesi
ja õnne kuulutas meil' lind;
nüüd olen ükski, silmis vesi,
ja seda Teist mu otsib rind . . .

K. Sass.



Osaline ülesvõte Vigastatud Sõjameeste Ühingu Tartu osakonnast.

Merevood ja elumõistatused.

Ainetel A. Palkai.

Kõndisime mererannal.

Tasa kandusid sammud sõmeral liival; seal ja teal praksatas jalge all mõni vana konnakarbi koor, ümbruses laotus meremuda lehk ja vahetevahel puutus silma jällegi tühi vähjakarp. Oõtsus kestvvalt vinge tuul ja raugemata paiskas meri omi laineid kaldale. Vaata vastaspoole, kuis keereldes mänglevad veed, nii valjumalt ja valjumalt, nüüid paisuvad üles nad, mägedena tõusevad nad, kätt-pidi haaravad lained teineteist ja pikke ahelatena heljuvad ühtlalt kalda poole, ikka kõrgemalt ja kõrgemalt.

Nüüid on nad kõrguspunktile jõudnud! Kohavalt katavad nad üksteist, pärles ja piserdusjoones laiali uhtudes liuglevad nad rahusalt kaldale, õrnas rütmis suudlevad me jalgu. Korruga taandub aga kergeliikuv element, ja kõik arvuta piisad pöörduvad jälle oma õdede juure ja algavad ühiselt sedasama mängu, raugemata, rahuta.

Hilju laskuvad õised varjud alla, teisel pool välgatavad naabersaare tuled ja paak, laevnikkude ustav hoiataja, algab oma vaheldavat valgust vetele heitma. Kõrgelt õhkude labüridist valgub tähteväe helk ja idaserval pilverahne tagant kuulutab nõrk helenusvirve maise öö valvuri hella lignemist.

Taevas ja maa — rahupilt, hinguse tähendus, mil õine vaikus hinge hällitab, aga tuul tuhiseb nagu ennem läbi ruumi, ja valges vahus kohavad vood ja raugemata heitlevad veed.

Liikusime edasi! Ei ühtki muiet me huu-lil, aga üks hää! heljus läbi me' seesmise valla: inimhing, kuis sarnaned sa veega, inimsaatus, kuis sarnaned sa tuulega!

Jah, sa rahutu aine minus! Kuis pean ma sind tundma, kuis pean ma sind mõistma! Mulle kuulud sa, mulle täiesti üksi, sinus asetub mu seesmine olu, ja siiski, milline mõistatus! Sa tunned, et seisad kestvvana, tugevana, kindlana; aga oh, torm tõuseb, viherik veab ja sa voogad ja kohad sinna ja tänna kantud, nihutatud elukõrgusse, nagu lained seal vastaspool, alla kukutatud, purustatud, nagu nemadki kihisevas vahus tuhandesse pärlisse, ei miskit, meeletu saatuse mäng. Önn kaasa, kui siis korda lä'eb nagu uhtuval valgenäisel lainel ja sa hellalt kaldale liugled; aga ka ainult, et jälle tagasi tõmbuda ja argimängu uuesti alata, rahuta, toeta, sihita.

Sihita? Siiski ei, seal vastaspool särab kallas, rahurand, olemasolu kindel alus, janusalt vaatled seda, ta on ju see, mida sa

lõmata õhkad, kuhu sa kiirud, kuna vastu lõõtsub tuul. Seal peituneb siht, seal on sul puhata soov! Aga oh, see on ka sinu kurb osa, sa ei suuda sihile jõuda, sa pöörad jälle tagasi, hirvitavalt võtavad ikka jälle sind elusiigavused vastu, ka kui sul hiigla igatsusiha kitsas rinnakoonas lõkkele lööb, mõnel oma olemasolu kristallselgel hiilgaval momendil, laintemäe kõrgel harjal seisu oma sihti näed, ta kangastust silmitsed. Hõi, sa mõistatusrikas olemasolu!

Jah tõesti, inimhing, kuis sarnaned sa veega! Lained mõtisklevad randa ujuda, aga murduvad kaliudel ja imuvad liivasse, ja meresügavus võtab neid pilkekohinaga vastu, jälle, ikka jälle — — — — —

Pimeneb, meri ja taevas ühtuvad, lained kaovad tumedusse ja ainult vahukroonid tõendavad seal ja teal nende juubeldavat tõusu avarusse ja — nende hoigavat langu. Nii kütkestavad tihti hinge mustad pilved ja öised variud, kurvemaks muutuneb vaadete ring, ei enam nähtu teiselpool sihti ja pea toeta ja vastu tahtmist kandub hing sinna, tuulelt aetud, ja mõistatused tiirlevad ta ümber, nii läbinägematult. Need on maised tumedad tunnid, kui siin sügavus kohavalt haigutab ja seal iulm veekeere-neelastik hinge tabab ja kui kõik valgused ümberringi kustunud, kõik, kõik. Täiesti uurimatud olemasolu mõistatused! Võimuta vaevlevad inimesed nende kallal, te' jääge, mis te' olete, eksimata kindlad ja kivised, kui sinksi kuiu.

Kuis aga ometi! Kust on need mõistatused lahendamatud? On nad ei millestki siindinud? Hingesiht andub siiski vaatlusele kindlalt, jah kindlalt kui vastaspool kiirgav merekallas, kuhu laine rõõmsalt häälib. Kas peab see siis jäädavat mõistatusliselt esinema? — — — — —

Vaata, mis vilksatas vastaspool? Mere tumeduses helkineb salapäraselt, õnnetoo-

valt valgustuluke siin, seal teine. Ikka hiilgavamalt kumavad nad. On need taevast langenud tähed, mis vilkuvalt endid heitlevalt elemendilt kanda lasevad? Lainte pikil ahelail muigatab nüüd valguse sära, näikse vahupärli, ja kus lained kangemini laksuvad, seal hiilgab ka heledamalt. Kulaga kroonitult hõiskavad valged vahulained!

Inimhing, nii hiilgab ja kiirgab ka sinu tee tumedal tunnil, nii tungib ka sinu mõistatuste valda hell, armas ja äraseletatud valgus, kui tume varjukogu sind ümbritseb, siht peaaegu kustumas. Ja kus siis valjumini kohiseb, voogab ja keeb — ole iulge, mureta, seal hiilgab ka hiilgavamalt. Tõugaku saatust sind kuhu tahes, nagu mõirgav marutuul laineid, sinus sädeleb ometi valgus kõrgusest, jumaliku olemasolu kiir, sinu Jumala saadik, Isa nüha tootus.

Merehiilge — hinge lootus, tuleviku valguse õndsalik aim ja kõigi elumõistatuste lahendus!

Ja nüüd sa, kohav ja voogav merelaine, kes sa vagusasse ja rahusasse randa heljud! On siis tõesti nii, et sa ikka muutmatult sügavusse laskud, kui sa kaldalt tagasi keerled? Kuis on, kui päike tõuseb, päike, mis ilma valgustab ja elu jagab. Siis kerkid sa igatsev laine naerates ta poole, salapäraselt kannavad sind sooad kiired üles, nägematult kõigud sa avarusilma: kaste helgil voolavad sealt su õrnad pärlid. Sa oled oma igatsusraal.

Ja sina, mu hing, ka sind tõstab kord Jumala päike sellest ärevast möllust rahuranda, kust sind tihti elu asjata toimingud ja askeldused kaugendasid, mõistatuslise toimetusega teed variasisid; sinna valguse ilma, mille kahvatu peegeldus see milkase nimeöö helenud, sinna valgusele, mille kiiril kõik elumõistatused rahusat, õndsat ja armulikult lahenduvad.

Need lained . . .

(„Palved Amorile“ III. 16. X. 25.)

*Su elulaev miks sõidab teisi randa —
me pidime ju ühist sõitma teed?*

*Miks lained meid ei suutnud nõnda kanda,
kui jooksid kokku kord me eluteed?*

*Miks samume nüüd teine teist me rada
ja armastusest näeme kurba und;
kuis võime me nii ruttu unustada
tood õnnist Teed, mis näitas elusund.....*

*Miks elulaev Su sõidab teisel vetel —
murdlained õtsutavad paati mu . . .
Su kannaksin ma randa oma kätel,
ent teisale viib Sind mult elusuun.* K. Sass.

Lõkkele.

*Lõkkeke lõmava leegina loitis
suikuvan öön, nagu tuluke hauan,
vaimud kun istuman ühisen lauan;
lõkkeke loitis kui hommiku koitis.*

*Ämarad tukuvad südaöö tunnil,
värised vaadelden varjude jooni.
Saladus miski siin nõiduva krooni
ehitab võika, et kartma end sunnid.*

*Lõkkeke lõomas ja loitis ja kustus.
Taevatelk kustus ja kadusid varjud.
Ennast ent otsid, kui meeletu karjud.
Kadund ka sina; kõik leekiden mustus.*

Aug. Lepik.

Napoleoni viimane kangelane.

Napoleoni „suure armee“ viimase riisemina komberdas vana puujalaga sõjamees läbi Vene lumeväljade ja surnukõrvete kodu poole.

Räbalais, sõjariistata, mahajäetud oma tervemaist sõbrust, külmunud käes tiikk mõõgatupest, liikus ta viirastusena, haavatud linnuna, kui hull kuningas, kui liikuv hernehirmutus.

Väsis mees viimaks ning kurja vandudes heitis end lumme hundikoopasse ja hakkas puujalga alt ära võtma, et väikest lõket teha ja sooja saada. Ümises ise roppu laagrilaulu, kui jala võttis, puruks löi ja hundikoopa seadis. Tule süütajat temast ei saanud.

See oli Napoleoni viimane kangelane, kes kurvalt vaatas puujala rusudele kunilumi mattis ja ühtlasi talle mälestussamba ehitas.

„Postim.“ nr. 16.

Uus apostel.

Saal kuulajaid täis. Mõlemat sugu noorust. Mõni harv tanukandja hulgas.

Suguelu apostel ilmub kõnetooli. Kuulutus väljas: uut evangeeliumi!

Ja see algab: „Paradiisi väravad tahan teile avada. Vastased need teile lukku pannud. Maitsevad ise head, aga ei soovi teile!“

Seletab, kus paradisi.

Poisid ja noored mehed muigavad. Neiudel tõuseb puna palge. Kõdistab kõrvu. Neiud kuuleksid heameelega, aga poisid itsitavad. Neiud saalist välja. Tanukandjad käed silmile. Poistel pead püsti. Neelavad iga sõna alla.

Kõneleja lõpetab: „Omast kogemusest kõnelen. Tean, mis hea! Soovin seda head teilegi!“

Käteplagin.

Korruga hääli koorist: „Lott, too oma tütreid meile!“

En.

Et vigastatud sõjameestele abiks olla — astu ühingu toetajaks liikmeks.

Kevade veed.

A. Ivan.

Pahuralt nõõtas Lehtmetsa vana oma väsinud hobust kiiremale käigule. Väljakannatamata pikk oli temale tänane käidav tee ja sellega ei paistnudki nagu lõppu olevat.

Kogu omal eluajal ei olnud niisugusena igavana teda Lehtmetsa vana tunnud nagu ta seda täna tundis. Ta ei mõistnud õieti isegi selle põhjuseid, kuigi ta käidavat teed peast nagu viit sõrme tundis. Oli ta ju kogu oma eluaeg seda teed mööda käinud. Siin oli ta ammu surnud ema käe kõrval oma esimese teekonna kiriku poole teinud; siin isa seltsis mõisa voores käinud ja nooruse päevil küll mitmed ja mitmed ilusad korrad seda rada tallanud. Ta tundis ju selle tee iseäraldusi ning võis iga käidud sammu tagant ära ütelda, kui palju teed ju käinud ja kui palju veel minna. Käies teed, tõusid tal alati hinge ilusad mälestused, mille peale mõeldes aeg ära kadus ja õieti arugi ei saanud, millal ta tee ära käinud oli.

Aastaid oli palju elust üle käinud, nad olid nii palju igasuguseid asju endaga kaasa toonud ja kaasa viinud. Tem ise oli peaaegu terve oma inimliku elu nendes ära elanud ja uskus kindlasti, et elu siin ilmas enam temale midagi peale suruma ei paku. Mis võiski ta veel igat seda?

Elu oli kuidagi moodi ära elatud, oli töötatud ja vaeva nähtud tuleviku päevade ette, ol-

les mures ja hooles homse päeva ja laste ette. Tulevikust enam loota ei olnud midagi head, aastad olid nõrgestanud ta meheliku rammu ja vanadus oma kammitsad ta käte ja jalgade ümber takistuseks sidunud. Lapsed olid ju kõik täiskasvanud ja elasid ilmas laiali igaüks oma ette. Kõiki neid oli ta siit seda teed mööda laia maailma saatnud ning nad valgusid ikka kaugemale ja eemale, ning aastate viisi ei ulatanud tema kõrvu mingisuguseid teateid nendest.

Üksikult ja mahajäetult elasid nad naisega kahekesi selles poollagunenud hoones, mis ähvardas igal silmapilgul ümber kukkuda. See saunahurtsik oli peaaegu sama vana kui Lehtmetsa isegi. Ta oli veel poisike, kui ta isa seda oma eluajal igavese soo- ja raba ääre ehitas. Nüüd oli ka temagi aastate jooksul kokku vajunud ja hoidus ainult veel tugede najal üleväl.

Parandajat ega kohendajat enam kellestki ta juures ei olnud. Ah, kauaks veel minu elu-elupäivi! mõtles Lehtmetsa vana ja löi käega kõige peale, mis suuremat uuendust ja kulu nõudis. Keegi nende pool iialgi ei käinud, oli harva kui juhtus Lehtmetsa suitsenud ja päikesest pleekinud aknast kaugelt küla teed mööda kuiva ajaga sõitma. Halval vihmasel ajal, sügistel ja kevadatel ei liikunud siin ümbruses

ükski hing. Erandiks oli küll vahel, kui perepoeg jahtimisel püss kaenlas siit koeraga õue alt läbi läks. Nagu elust välja tõugatud elasid nad siin oma ette igapäevast ükskõikset elu. Mõlemad abikaasad, nagu ei teadnudki muud midagi tahta. Olles eemal ilmast ja inimestest, kartsid nad neid ja hoidsid end kõrvale nendega kokku saamast. Oldi harjunud omaette elama ja iseene meeles mõlkuvaid mõtteid harutama. Muidu Lehtmetsa elamust keegi kaugemale ei läinud, olgu ainult siis, kui suurem tarvidus selleks sundis. Nagu öeldud, oli siit väljapääse tee väga raske ja kevadel suurvee ajal isegi hädaohtlik. Ka tänane päev sundis Lehtmetsa vanast kodust kaugemale teekonda ette võtma. Pühad olid ukse all, kuid talv ei jäänud veel külmale ja lumelõrtsule järele. Seda, mis päeval päike sulatas, külmetas öökülm kinni ning kui päike jälle jää kaane avas, siis tahtis vesi ja pori teekäijal uputada. Häda oli teel liikuda, ei saanud veel öieti vankriga läbi ja ka reega polnud suuremat ära teha. Lehtmetsa vana oli juba hommiku vara kodust välja sõitnud, et hommikuse kohmetusega kergemalt ja kiiremalt metsa saada, küttehagude toomiseks.

Tagasi tulles sulaga oli väga raske koju jõuda. Vesi püüdis vägise viimase jääkatte ära uhtuda teelt. Poristel kohtadel takistas koormat ja inimesel, kui tal vähegi rinnas südant ja kaastundmust looma vastu oli, tuli tagast aidata.

Vesi niisutas jalatsed läbi ja pikapeale andis külm end vanainimese tervise juures tunda. Lehtmets tundis omal kurgus valus olevat neelamisel ja pähe käisid närvilised pisted valuga. Jõud nõrkes käies ja ta tundis ennast täiesti haiglase olevat, kuid tee ei lühenenud. Raskem oli kodupool läbipääs ja tervis kehvenes. Öhtu eel tõmbus ilm sopsu, uduseks ja pimedus varjas rändajat.

Oli ju kaunis hilja, kui Lehtmets koju jõudis. Ta taarus nagu alkoholi mõjul jalgadel ja peas paukus. Silmad ajasid kuuma välja ning külmavärinad jooksid keha mööda üles. Südant ajas pöörutama ja ennast hoides läks ta kannataja näoga naisest mööda, kes õueväraval teda ootas ning sõnade valinguga vastu võttis. „Ää nüüd pahanda ühti, mis sa ikka alati tõreled, kas sa ka kunagi muidu ei saa, kui sa oma suud ei kuluta?“ hüüdis paluvalt Lehtmets naisele.

„Vaat, kus inimene, niisugune. Ennäe lakekaussi. Lakub ennast täis ja ei mõista enam õigel ajal kojugi tulla. Sina peletis niisugune...“ pahandas Anu õueväraval ja tõmbas ohjad vana Lehtmetsa käest. „Kasi tuppä siit, ja katsu, et asemele saad rutem kui muidu, ehk ma näitan sulle veel selle eest, kuidas kõrtsides koonutatakse. Häbenema peaksid sa mindki vanainimest... Mine...“ haugutas naine veel arusaamatult paigal seisvale haigele. Kurvalt

ja haavatult poetas vana Lehtmets ennast kambriisse. Hoigades laskus ta kõigi riietega pooltühjale ja kõvale süngile.

Valuhood käisid igast küljest talle peale. Hambaid kokku surudes püüdis ta kannatada ja ennast valude vastu tugevamaks teha. Silmapilguks tõmbusid silmad kokku ja kõrvus hulus kange torm.

Anu oli selle aja sees hobuse talli pannud ja tuli pimedasse tuppä. Käsikaudu kobas ta süngi ees ning pahandas ja sõimas vanameest. „Armas inimene. Ära nüüd pahanda. Ma ei ole ju mitte purjus!“ palus haige ja püüdis asemelt püsti ajada, kuid nõrkus kiskus teda sinna tagasi. „Või sina ei ole purjus? Keda sa öieti petta tahad. Mõtled, et ma sinuks olen ja millestki aru ei saa.“ Poolnuttunult sai veel Lehtmets selgitada, et ta purjus ei ole ja haige on.

„Sa õnnis Issand küll“, hüüdis imestanult Anu. „Või sina haige ja mina näägun peale sinu kallal jumala ilma asjata. Räägi, mis sul viga on, mis sul valutab ja kust kohast?... Kallike, kas sa ennast ära venitasid või mis?“

„Ei tea. Valud on igal pool. Igalt poolt torgib ja ka sees on valud... Ooeh, ooi...“

„Heldeke küll. Hansuke, anna andeks. Võta riidest lahti ja katsu natukenegi süüa. Ma teen sulle nii kaua rohtu.“

„Hea küll. Süüa ära otsi. Mul pole selleks isu.“

„Söö nüüd, söö ikka, siis jõuad haigusel vastu panna. Jumal teab, kui kaua veel põdeda tuleb. Ega haigus rammu anna...“ Sellega läks ta ära. Otsis pimedas nurgas riidehunniku juures ja kobas kolde ääres, tulist tuhka sukasaärde ajades.

Hans vabastas ennast riietest ja jäi lamama asemele valude kätte? „Hansukene ae. Pane nüüd omale kaela peale see tuline sukk. Palavus ja sukasaär olevat väga hea abinõu kahepoolsete vastu.“ Seega aetas ta sukasaäre ümber abikaasa kaela. „Ai, tuline teine“, tähendas Lehtmets kannatamatult ja püüdis eemaldada palavat tuhka. „Ära kisu ühti. Kannata, küll sa näed, et aitab. Minu vanaema tegi seda alati omale, kui ta haige oli“, püüdis Anu meest rhustada.

Segased mõtted liikusid Anu peas ja need jäid mõnikord peatuma kõige halvema juure. Uni ei tulnud laugile ja ohatas üleval olles, kerasse kokku tõmbunult pikutas ta abikaasa tulise keha kõrval. Vahest silutas ta tema juukseid ja paitas mehe karme käsi. Pisarad tungisid temale silma ja nutt tükkis peale. Oh ta oleks tahtnud nüüd kõiki teha, et abikaasat aidata.

Lehtmetsa ei suutnud aidata naise õrnused. Valud muutusid tugevamateks. Ta vinskles ja hoigas asemel ja sonis segaseid sõnu. „Hansuke, sul pea vist valutab väga? Oota, ma toon sul-

Vigastatud Sõjameeste Ühingu Tartu osakonna juhatus.

Istuvad: A. Kurrikoff — sekretär, O. Meoma —
esimees, J. Ronson. Seisavad: J. Utt, K. Lööke
laekahoidja.



le uut rohtu. Äädikas pidavat väga hea palaviku ja peavalu vastu olema. Ma otsin — meil kodus peaks seda vist ikka olema ja ma määrin seega su otsaesist.“ Lehtmets ei vastanud sellele midagi, vaid valusad hoiged kuuldusid pimedast nurgast. Anu püüdis kõik oma tarkused kokku võtta ja meelega tuletada, mis ialgi veel aidata võiks. Ta tegi koldesse tule, kuumutas paja tuliseks ja viis siis selle sängi ette. Tõmbas Hansu pea üle ääre ripakile, laotas kasuka üle pea ja valas kalja tulisesse patta ning aurutas sellega haiget. Lehtmetsal püüdis hing kinni jääda tulisest aurust ja ta hakkas läkastama. Anul tuksatas rõõmusäde peast ja ta hüüdis õnnelikult: „Näed, et aitab. Minu ema arstis ikka nii.“ Ooeh, Jumal teab seda, mis ta teeb, aga ega see ikka head tähenda, arvas Lehtmets. Ta võttis oma higist nõretava pea käte vahele ja hõõrus meelekohti. Külma värinad ei jäänud järele, olgugi, et abikaasa teda riietega üleni kinni kattis. Kui ta laudilt pudelikese leidnud oli, ilmus ta voodi ette ja määris seega haige otsaesist.

„Ai, kipitab. See ei ole kellegi äädik, see ju põletab ja võtab naha maha. Jumal teab,

mis selles pudelis on“, hädaldas Lehtmets. „Rumal. Küll sa oled aga õrnaks jäänud, enam ei kannata äädikatki välja“, heitis ette abikaasa ja nuusutas pudelisse, millest midagi teravat ja vastikut lõhnas, kõiki muud, kuid mitte äädikat. Anu jäi isegi selle üle järele mõtlema, kas see ikka äädik oli või mitte.

„Ah, sul on ju ka kõhuvalu“, hüüdis Anu. Ime, et see mulle ennem meele ei tulnud. Ta teadis sahvris olevat mingisuguse vedeliku pudelis, millest tal omal aimugi ei olnud, kuid arvas, eks ta ikka aita ja hea ole, või siis teda muidu majas peetakse. Ta segas vankrimäärret paar lusikat kausi põhja ja valas kaunis hea sortsu pudelist salalikku vedelikku huika ja ulatas siis Hansule.

Lehtmets moonutas oma nägu selle sissevõtmisel ja see oli temale nii vastik, et kuidagi suust alla ei saanud neelata.

„Võta ja neela paar lusikatäit alla, küll siis näed, et aitab, minu kadunud isa tarvitas alati seesugust, kui tal seest haige oli,“ julgustas naine, ja aitas tagant lusikat suu juure ulatades. „Sa mu ikka ära täna tapad“, hüüdis Lehtmets naise võimu all täites tema käske. Siis,

nagu oleks temal soem tundunud ja ta jäi rahulisemaks. Öö venis kuidagi moodi mööda, kuid hommikul, kui ju päev ämarduma löi, hakkasid Lehtmetsal krambid peale käima. Ta soovitas naisel arsti poole sõita abi ja rohtu otsima. „Tühja kah, on arstid enne, kedagi terveks teinud. Inimese tapjad ja raha röövlid on nad. Muud midagi.“ Sõdis Anu ägedalt mehele vastu, aga et teda aidata, pani omale paremad liibud selga ja võttis teekonna ette, teinepool sood elava külatarga ja viinaga arstija juure. Eks head sõnad ja targa abi ennem ikka rohuks ja ohuks ole, kui tohtrite mürk.

Oli Suurreede õhtu, kui Anu külast targalt saadud rohuga tagasi ilmus. Öudne ja tühi oli temale ümbrus, üksik ja mahajäetud nende elamu. Mida rohkem ta sellele lähenes, seda rohkem ja suurem hirm valdas teda. Vahest ehk on Hansuga midagi juhtunud. Ta seisatas

ja kuulatas ukse taga, kuid kõik oli vaikne ning eluta. Siis tormas ta uksest sisse, rohupudel käes, ligines ta abikaasale, teda hüüdes, aga see ei vastanud. Vana Lehtmets oli ju võitnud Kolgata tee ja oli Issanda riigis. Ta oli kange ja külm.

Anu vajus kokku jõuetult üle abikaasa. See kaotus oli liig suur temale. „Helde Jumal, sa ei lasknud ka teda eladagi nii kaua, et ta oleks seda rohtu saanud võtta, võib olla, ehk oleks aidanud. Ilma asjata oli minu tänane vaev, ja targa pagan võttis veel 100 marka selle eest. Ma maitsen seda, missugune ta on, et nii kallis on.“ Ta pani pudelikese suu juure ja tühjendas selle. Siis istus abikaasa laiba kõrvale ja jäi mõttes istuma. Toas oli surmavaikus, ainult kilgid ahju praos sirtsatasid selle vaikuse sekka.

Väsinud.

Üldine leinalaul: Väsinud!

Mõistan taatisid: Kuus aastakümmend eluturul rühitud, — jalg kange, käsi kõver, selg loogaks.

Mõistan piimahabemelisi taatisid: üdi ja rammu kirgede altarile ohverdatud, ise kolavad eluturul, kortsuline nahk, kondihunnik. Seal väsimus arusaadav.

Ei mõista teisi: Elupäike alles keskhommikus, tund aega eluturul töös, juba väsinud, väsinud.

Ei väsimus lihtsa päevatöö järele. See tavaline ilme. Sel tubli arstirohi käepärast. Õhtul käsi rammupange, hommikul jõudu kui karul. Väsimus jõu teritaja.

Teine väsimus laialdaselt maad võtmas: tööst tüdimus! Tööst tüdimusel haiguseks saamise süntoomid juures.

Tüdimus tihti mõistmata tööle hakkamisest. Seal noormees. Eluturule astudes kõige püssirohu tagavarale korruga tuli külge. Silmapilguks suur plahvatus, suur vaimustus, suured lootused. Kuid püssirohi otsas, varsti seisak, väsimus.

Seal teine. Tahtis nooruse tules titaanide viisi taevasse tormata, tähti maa peale maha tuua. Poolel teel hing kinni. Tormaja enam ei edasi ega tagasi.

Tuhatnelja tõttaja küll kiirelt edasi, väsimus aga varsti kallal. Parajal viisil sammuja kaks korda varem sihile, sagedasti üksihile.

Tasa ja targu sõidavad suured saksad, ütleb vanasõna.

Tasa ja targu eluturule. Väsimus võõraks, tüdimus tundmataks. *M. J. Eisen.*

Jgav on . . .

. . . Vaikus ja öö . . .

Täna kuulid ei haku,

Maanteel kuulidub sammudes rudin:

Külm . . . Lumi rudiseb jalgade all . . .

Seismas on surma töö . . .

Kuid varsti, peagi

Surma paljud ei teagi,

Nii ootamata, äkisti tuleb ta:

Et hakkab siis kuuliprits hüüdma!

Siin, paljudel surm on eel . . .

Kaevikus, kolde eel

Istun ja mõtlen ma veel.

Ütleb venelane: „A, kas me

Omale teed keetma ka hakkame?“

Ei ma küll taipu, ega aru saa —

Mu mõtted — kodu teel . . .

MÕTTED.

Elu on kannatus. Võidud ja kordaminekud on selleks olemas, et meid uute, suuremate katsumiste jaoks ette valmistada.

*

Viid sa oma Jumalale ohvrid — siis ära tee seda mitte keset turgu, rahva nähes . . .

Manfred L.

Astus noori, tulisilma

haljal aasal neiuks;

aralt laulis öitel sala

süda hõiskeid — hingesse.

Hetkel sellel ehapuna

roosaid rõõme seotuna

mattis selle lullusse:

armastuse kevade,

neiu jalgel heitis.

Aug. Lepik.

Lähenev tee . . .

Tee läheneb, kus ära sammud sina.
Kus järele Sull' vaatan kurvana,
Kus mahajätuna, üksik, kurblik „mina.“
Süäl kurvastus ning valu võitmata!

Tee läheneb . . . Kas ühtki troosti sõna
Su armas, tuttav huul ei avalda?
Mind nagu mataks Igaviku-vina,
Ning eemal ootaks haud nii vaikija!

Sõja mälestussammaste ja langede haudade austamine Austrias.

Austria sõjaminister on avaldanud päevakäsu, nagu „Pvl.“ teatab, kus kästakse kõigile sõja mälestussammastele ja sõjas langenud haudadele sõjaväel au anda. Kui väeosad peaksid välja-õppusi korraldama plat-sidel, kus vennashaudad leiduvad, siis peab saatma väeosa ülem erilise komando ohvitseri saatel haudadele auandmiseks. Möödu-des sõjaväe suruaedu ja ausambaid, peavad muusikakoorid riigimarssi mängima.

Lermontov - Byron'i järele.

(Väbalt.)

(„Palved Amorile“ II. 1. 1. 24.)

Mu hing on tume. Rutem, laulik, rutem!

Siin Sulle kuldne kannel; kannatus:

 Las' Sinu sõrmed rutates ta keelil
süäl äratavad paradiisi viit. Kui saatus lootust igavest ei viinud,
nad siis mu rinnas uuest' ärkavad;
kui angund silmis leidub veel üks pisar,
ta sulab siis ja voolab palavalt. Las' alla laul Su metsik, kui mu vannik,
sest raskusena rõõmu hääled mull' Ma ütlen Sulle, pisar'd ihkan, laulik,
vast lõhkeb rind siis valust, vaevadest,
sest kannatusiga ta oli täidet. Ta vaikselt vaevles kaua värinais
ja hirmus tund nüüd tuli — nüüd ta täidet,
kui valupeeker surmav mürki täis.

K. Sass.

- - Digastatud Sõjameeste ühingu osakonnad on igas linnas ja alevis. - -**Tartu osakonna tegevuse lühike ülevaade.**

7. märtsil s. a. pidas osakond pätkoosolekut, milleks kokku olid tulnud üle 200 liikme. Koosoleku avas osakonna esimees Meoma; surma läbi lahku-nud osak. liikmeid mälestati püstitõusmisega. Koos-olekut juhatas A. Kurrikoff, protokoll kirjutab A. Kalmet.

Osakonna 1925. a. tegevuse aruandest, millest ülevaadet andis esimees Meoma, selgus, et on püü-tud nii palju, kui on suudetud, invaliidide olemas-tud olevat rasket majanduslikku seisukorda parandada. Osakonnas on 762 päris-, 45 liht- ja 42 toetajat lii-get. Osak. ettevõtetest on kingsepa õpetõökoda, mis suure eduga töötab, tänu ajakohasele ja energilisele juhile. Käesoleval aastal läks õpetõokojast esimene lend õpilasi välja. Nagu raamatupidaja aruandest selgus, on kingsepa õpetõokoja aastane läbikäik mk. 5.462.320,46 ja kapital 1. jaan. s. a. mk. 433.907,—; tööd on tehtud 1926. a. sees 166 paari uusi ja palju vanu parandatud. Tõokojas on töö kokku õpilastega 17 inimest.

Osakonna aastane läbikäik mk. 6.348.576,80; ka-pital 1. jaan. 1926 mk. 673.5144,— ja eelarve 1926. a. pääle 5.040.500,—.

Osakonna hooldamisel on töö-holekandemin. poolt ülevaalepeetav sõjainvaliidide ühiselumaja, kus eluaset leiavad ligi 30 invaliidi, kes kuskil töökodades või mujal õpivad. Neist suurem osa õpivad osakonna kingsepa õpetõokojas ja ühingu puu-vitsatõokojas.

Käesoleval aastal 23. ja 24. veebr. korraldas osa-kond Tartu linna piires karbikorjanduse, milline sisse tõi mk. 123.752,—. Samal annetasi suuremaid summe: Tartu Majaomanikkude Pank mk. 4.000,—; Eesti Laenu-Hoiu Ühisus mk. 3.000,—; Kolmas Tar-tu Laenu-Hoiu Ühisus mk. 2.000,—; Kauba Pank A.-S. mk. 2.000,—; Eesti Hüpotek Pank, Tartus, mk. 2.000,— ja „Bürgermusse“ selts mk. 2.000,—. Veel teised asutused, kellele invaliidi soojem käe-pigistus!

Koosolekul arutati matusekassa küsimust, mil-line juba eelmise üldkoosoleku poolt hääkskiitmist leidis. Asja lõpulik läbiviimine anti juhutuse hoo-leks, kes ka vastava põhikirja välja töötab.

Uude juhatusse valiti: Ivan, Nurm, Kalmet, Kurrikoff, Joh., Bundt, Raudsepp ja Roosson. Re-visjoni komisjoni: Meoma, Lippand ja Päss.

Õhtul korraldas osakonna pidutoimkond koosoleku ruumis, Majaomanikkude Seltsis, piduõhtu, kus ette kanti segaeskava. Osavõtt peost oli elav, rahvast oli saal puupüsti täis. Sisepääs oli invaliididele 25 marka, kuna aga kehvemad, peaaegu pooled, ta-suta peole pääsesid. Majaomanikkude Selts, kes alati on invaliididele soojalt vastu tulnud, lubades oma ruumes koosolekuid pidada jne., andis ka see-kord saali tasuta tarvitada, mille eest invaliidide nimel südamlük tänu!

—S.S.

Uinu sangidelle iluks.

(Fantastiline mälestus ilmasõjast).

Ei sind saa unustada, mu lapsepõlve mägumaa. Igas minu peaju mõtteniidis on osa sinust — kodumaa, Eesti!

Ehk ma sõuaksin ilmamere saarele, ei siiski ununeks minu meelest õnneliku lapsepõlve päikesepaiste — muinasjutud, mida ema mulle rääkis, kui olin veel laps. Ja siis olin ma pea ema põlvele pannud ning magama uinunud: „Oh, mu pojake!“ ütles ta mu pead silitades ja kallistades.

Kuid need head ajad on möödunud ühes lapsepõlve unenägudega: tulid teised ajad, kuid palju tõsisemad. Sellest on suured mälestused raamatutesse jäänud, samuti kui minu mälestustesse. Iial ei unune minu mälestustest „Suure sõja“ lahinguväli ühes surmakõne kõminaga, mis rääkis mulle Igavikust... Siis murdsid marumühinas männid, sirged kuused ning sookanarpik laotas õietolmu laiali suvises päikeses... Seal sai ka mind kuulide vilistades ja sõjavendade surses mind — inimese verega sõjameheks ristitud — tänavu kümme aastat tagasi.

Siis sätendas lõunamaane juuli-päike hoopis heledamalt ja kuulid-mesilased lendasid palju kiiremalt: nendel oli rutt, sest nad viisid omil tiivul maailma teadet hirmsast veretööst.

*

Seltsis olid nad kasvanud, nooruseunenägudes kuni pisarateni naernud. Samuti olid nad unistanud uuest ilmakorrast, mis ei oleks nii ülekohtune, kus poleks sõda, vägivaldset surma ega tapmist: kus teostuks kõrged ideed, vabadus, vendlus ja õiglus, mis vabastaks orjusest terve looduse!

Kuid nad vaatasid päikese poole ja ohkasid!

Kuid samane saatus, mis inimeste soovidest ja tahtmistest ei küsi, oli tahtnud, et nad siin kaugel pidid surema. Kaugel sõjamaal, ilma ühegi silmapisarata ning ilma ema nutukrambita! Kas oleks ilus?

Ka siin surmariigi piirkonnas olid nad kahekesi. Siin — kus Emake Maa põrmuliste tahtmisel, neid endid neelas, kus kõige peenem „kauglearenenud tehnika“ oma hävitusvõimet näitas ning maapind vabises... Maapind värises paljude hiigla kahurite lõpmatute kuulide löhkemiste mürtsudest ning taevaalune rõkkas vägevas, kohisevas, rakselt ohkavas Surmakõues... Taevas hoigas rasketes hingetõmbetes: ta oli küll lõpmatud ajad seesugusena püsinud, kuid niisugust mürinat veel kuulnud... kahurite hiigla kuulid nõelusid taevast... Kuulide ja granaatide kõrvulukustavates mürtsudes käristati puruks atmosfäär ja meeste südamed... Taevas ilmusid mustad ning kollakas-

rohelistes tombud lõhkenud srapnellide suitsudena... Siin-seal kerkisid maapinnalt hiigla-granaatide lõhkedes mullasambad ja vilkusid tulukesed...

Mets mühis kaeblikult vastukaja vägevale surma-laulule. Ta ohkas kurvana õnnetute inimlaste varase elusügise üle... Võitlesid inimesed metsikus palavikus ning eemal padiseva kuulipritsi monotoonne hää ja kuulidepääsukeste vilistamine tuletas meele ööbiku laulu kodu hiies ilusamal suvisel päikesepais-telisel hommikul... „Maga, maga laps!“

See oli vägevates akkordides helisev surma muusika. Kõleda võimumehe, Surma, võidulaul — elu üle.

„Emake Maa“ ägas, hoigas suurtes sünnituste valus: ta sünnitas uut ilmakorda. Kuid missugust? See oli Uue-Euroopa lõpuarvete õiendamine vanaga. Rahvaste vaekaussidel seisid Ida ja Lääs, kuid kumba kohta nendest läheb tõeks sõna: „Vaetud, kuid kerge leitud!“

See oli unelaul väsinud mehupoegadele. Kutse rahule, tormiga võitlevatele kotkastele. Aga Igavene vaatas üle verise-mängu muru ja ütles: „Tulge tagasi, inimeste lapsed!“

Lahingukära rauges aegamööda... kuulid vilistasid harvemalt ja kuuliprits peatus. Kostsid üksikud hääled, hoiged, surijate karjatused agoonias — siis sumbusid valud aegamööda igavesse unne... Paljud mehed uinusid unne, kuni taevad seisavad.

Siis tuli abivägi ja lahing algas uuesti ning jällegi tapeti mõlemil pool. Taheti igal tingimisel vaenlase kaevikuid vallata. Korraga anti käsk tormijooksule. Uuesti rõkkas maa ja mets paukude kärinas ning kostis kuulipritsi ta-ta-ta-ta...

Sõbrad, kes hommikust saadik olid tunnud hinges kartust, surmaeelset piina — aimasid juba, mis neid eel ootas. Üks nendest ütles: „Läheme sinna!“ „Edasi!“ Teine aga tähendas ruttu: „Meie saame seal surma?“ Lasevad kõvasti!“ Kuid esimene julgustas: „Mis sellest, vend! Läheme!!!...“ Sõbrad ruttasid sinna, kus kees verise võitluse möll... Julged sõjavennad vaatasid jälgile, hirvitavalle Surmale näkku — ise teda põlgades ja mitte kartes. „Edasi!... Lõpuks rauges hirmus unenägu: päike oli loojenemas ja saabus surmavaikus... Ei ühtki häält ega elavat hinge...“

*

Surses oli mehe viimane mõte olnud: ... seal, kaugel üle viljapõldude, tee... mööda metsast jõuan kodumaale... Ema istub õuel pingil, nutab, hoiab käe silmade ees... vaikus, ristikehin väljal, kodu vaikiv mets... Jääge kõik terveks... Sätendav suvepäike... Siis tundis

sõjamees, et ta valu väheneb... Ma olen koju saanud ja jõudnud rahule... Siis tundis ta, et on vaba... Hing tervitas maas keerlevat ussikest, sõpra ja tõusis siis kõrgemale... Ta leidis end mõttekergena, ülmaisena ning võis igalpool olla...

Hinge esimene pilk langes tema ligidal olevale sõjamehe surnukehale: see oli tapetuna eemaletõukav, piinatud ja tema selg oli srapp-nellist purustatud. Eemal lebasid seljaüdi tükid ning maapind oli ümberringi punane. „Kas tõesti mina selles maises kehas elasin?!...“

Hing tõusis üle verise lahinguvälja ja nägi, et eemal kaugemal paljud miriaadid ammulan-genute sõjavendade hinged ühes nüüd tapetute hingedega läbisegamini surmatantsu tantsisid... See oli sõjavendade viimane surmatants enne minekut Igavikku. Seal oli igavärvilisi hingi: juba Semiramise ja Aleksander Suure aegadelt; Maria Theresia, Napoleon I sõdadest, ilmariikide Vene- ja Inglismaa vägivallas surmatud hinged ning nüüdse „Ilmasõja“ märtrid. Kõik nad hüüdsid: „Rahu olgu meiega!“

Hing tuletas meele oma maiset elu: see oli vilets olnud ja paiguti koguni hall: Saatuse oli tema viletsatel teedel siia toonud, siia, kus valitses hall igapäevanus. Hall elu, hallid mehed

lilledest pärg, aukroon kõikidelle ilmasüüta „Suure Ilmasõja märtritelle“ pealkirja kandes. Siin, sõber saame homme hommikul esimeste päikese-kiirte ilmudes jälle kokku“, ütles sõbra hing teisele hingele.

Hinged ruttasid mõttekiirul...

Langenud sõjameeste hinged ei arvanud mitte endiste mõrsjate poole minna, keda nad elus nii kuumalt armastanud, kui kodus, noored olid! Ei koguniste mitte. Sest endised nii väga „truid“ kallikesed olid peale peigmeeste sõtta mineku, ehk küll vandunud — surmani truuks jääda — peagi neid seal kaugel viletsuste maal unustanud ja varsti hoopis teiste noorte külapoiste kaenlasse läinud. Kuna mehed vereväljal surmatantsus elu jätsid, mõõgamõlul elu müüsid, olid lõbuhimulised, keevaverelised naised ja noored neid külas lasknud „õõpidud ja simmanid ning vetschernikad“ moodu minna, lasknud kõige laiaulatuslisemas mass-tabis. Õõpidudel tantsisid nad küla noorukeste „kollanokkadega“ venelastega, tatarlastega, sakslastega, kirkiisidega, kes metsatöödel olid ning lõppude-lõpuks — hiinlastega! Naised, kes kodu jäid, ei olnud mitte patukahetsejad — suurel karistuse ajal — vaid ajasid lõbu ja lusti taga.

- - Kodanik, pea seda meeles, selleks kohustab sind sinu vabadus. - -

sinelites ja hirmsad tapmisriistad nende kätes. Siin ei olnud tema ennast mitte kodus tundnud: ta oli nagu lill elanud, kes igatses ikka ja ainult soojust, valgust ja päikest... Siin võis tema aga hallusesse ja elu-ämarusesse, pimedusesse surra. Ta oli rahu igatsenud. „Väljas tuiskab, kui saaks õhtule ja öömajale!“ oli ta mõtelnud siis. Nüüd oli rahu temale saabunud: haua rahu, võõras mullas.

Surnud sõjavendadelle tuli meele, et neil kodus, kaugel ka kallimaid on, kes leinavad nende järele ja nutma saavad, kui kuulevad, et kaugelle läinud sõjamehed iial enam tagasi ei tule! „Täna on meil vabadus, kuni järgmise hommiku koiduni...“ lausus üks. „Läheme omakseid viimast korda veel tervitama... Kuni on hilja...!“ lausus teine vastu. „Minu ema elab, lähen koputan tema aknalle, ehk märkab oma poja kõnet...“ ütles esimene, kuid teine vastas: „Minu sünnitaja suri siis, kui ma olin alles veel lapsukene mähkmetes... Kuid minul on hea vend, kes ka samuti sõjamees!“ Nii õhutasid sõjamehed-hinged veel viimast korda rutata kodumaale.

„Kus meie jälle kohtama saame?“ — „Siin, kus lahinguvälja kohal kuni homme hommikuni taevas lahti seisab, siin, kus Kõige kõrgema Isa Trooni jalal on hiiglasuur punastest vere-

Just sel samal ööl, mil surnud sõjameeste hinged viimast korda said kodu tulla, olid nende endised kallimad neid suuremal õõpidul külas. Rikkamehe poeg, kellel suur talu, peaaegu mõisa ning peale selle veel „kodune viinavabrik“ ja kes oli jäänud raha eest valge-pileti meheks, oli külas suurema õõpidu korraldanud, kus väga ohtrasti omatehtud viina oli jõudud ning tantsinud. Neid hirmsas tantsukires olid tampinud kuni meelemärguse kaotuseni, kuni jõuetult maha langemiseni. Ka viin tegi oma töö: nad olid uimastena magama jäänud. See ei olnud lihtne noorusemäng. Ei, see oli trampimine langenuid vendade kehadel, nende vere sees, kes kaugel surema pidid. See oli trampimine langenuid haua peal: et ükski leinalill, ükski veripunane roos sealt ei tõuseks, hirmsaks viirastuseks metsikust unenäost; ehmata-ma panevaks tunnistuseks jäledast „kultuurist!“ Kas inimene selleks on sündinud, kasvanud, et teda siis vägivaldselt surmata? Teie, kes elate ja õnnelikud olete, tampige langenuid hual, lükake nende nime, mis mulla peal, jalaga eemalle!... Teie elate, olete õnnelikud, terved, rikkad. Teie võite sõjas langenu peale sülitada, üteldes: „need on mitte-targad, kes sõtta lähevad selleks, et surra...“ Sest teie juures ei maksa mitte iga langenu kohta sõ-

na: „olgu temale kerge võõras muld!“ vaid teil on süda kivine! Teie, uhked võite Ilmasõja invaliidile, kes teist longates mööda läheb, näkku sähvata, piitsa lööglina: „Sant!“ Teil on selleks täieline õigus, sest et olete vaimupimedad: küll hästi näete maja, mis ilus ja uhke, kuid vundamenti, mille peale maja on ehitatud, teie mitte näha ei või, sest teil puudub selleks ettekujutusvõime. „Surgu, kes surevad; meie aga elame ja lõbutsemel!“

Hinged-sõbrad olid reisil: üks nendest ruttas laatsareti palatisse, kaugel sisemaal, kus tema vend, kes ka oli lahingus haavatud — raskesti magas... Oli vaikne, suvine varane hommikutund ja palatis valitses vaikus, ainult üksikud hoiged kuuldusid siin-seal. Haavatu uinus sügavas unes: ta oli alles nüüd magama jäänud, sest valgus oli tema närvisid väsitanud, pika, uneta, valus mööda saadetud öö järele... Haav, mida eile oli joodiga määratud, oli kogu öö valutanud, kuid nüüd hommikul järele jätnud. Venna hing tuli venna juure voodisse, nagu vanasti, aastate eest, kui nad alles kodus olid. Siis olid olnud unenäod päikesepaistelised. Haavatu nägi unes: Kõigeparem nooruse aeg. Nad on jälle isakodus ja jälle magavad aidas vanema venna voodis. Kuid äkki muutub tuba laatsareti palatiks. Venna vaim sosistab vennale kõrvasse: „Mina olen jälle siin! Nüüd olen ma vaba! Ise naerab. Haavatu ärkas ehmudes, kahju tundes, et see kõik unes on olnud. Ta mõtles kuupäeva, tunni meeles pidada, et siis venna käest teateid pärida selle üle, mis temale siis juhtus ja nimelt sellel tunnil! Vähe aimab inimene.

Sõbra hing hõljus üle lõhnavate männimetsade, läbi värskete suvehommiku õhu ja jõudis kastella peenraile, kus õitsesid suvelilled — kodu talu aknale. Kõik uinusid magusas unes. Sõjamees koputas nägematult aknalle: lõunatuul väristas aknaruutu ja Igaviku helinatel kuuldusid sõnad, kurb sõnumik kaugelt:

„Su lemmik-pojukene, ma tulen sõjamaalt,
Kus langen'd venna veri on kastnud metsad, raad.
End ohvriks olen annud, et pääseks rahvas, maa,
Ja Igaviku-teedel aeg igav rännata.
Ma tean, et pisar silma sul tuleb, emake,
Kui kuuled viimaks seda, et sinu pojuke
Ei iial, iial enam ei tule tagasi.
Ning selles ilmas enam ei teda näha saa!
Su kallim pojukene jäänd võõra väljale,
Nii hirmsa surma sülle, sääl valus vinnama...
Siis sinu süda valus küll tahaks lõhkeda,
Et süngitud saab hauda laps ilma leinata!
Sa võtaks koidu-tiivad ja noore kotkana

Siis oma lapse juure, küll saaksid lendama:
Sa sinna vaikse hauda, kus maeti ohvritall,
Küll omal' leiaks kodu, nii surres mulla all...

Tea, armas emakene, et minu elutee
Sai lõpule siis viidud, kui säras päikene!
Kui hirmsas piksetormis nü taevas kui ka maa,
Just nagu Ilma-Lõpus: kõik pidi hukkuma!
Kui tõusis õhtu-udu, siis juba rahus ma:
Mu keha väljal lamab ju surnud, eluta.
Kui õises taevas säras nü ilus kuldne kuu,
Siis hangund poja veri... Oh ema, õnnetu!
Jää terveks, kallis ema, mull' andeks anna Sa,
Mis eksinud su vastu, kui noor veel olin ma.
Ja ära liialt nuta — aeg üürrikene ju —
Sind näen ma teises ilmas, mu ema, õnnetu!“

Ema nägi unes: tema kõigeparem poeg, kes lapsena iialgi tõrges ei olnud ema käsku täitmas, sirge sõjamees oli keset verise lahingumõllu, helisevate mõõkade, säravate piikide keskel, kus tinakuulid meestele hällilaulu laulsid... Lahingu hirmsas kisas ja kääras...

Edasi järgnes kohutav unenägu: tema armas pojakene, tema hingeõhk, tema südameveri oli suremas... Üksi keset laia, tühja lahinguvälja, mahajäetuna. Tema pojakene lamas srappnellist tabatuna, eemal lebasid seljaüdi tükid ja maa oli ümberringi tema lapse verest punane! Noor, surija sõjamees tõstis omad kahvatud käed viimast jõudu kokku võttes taeva poole, kuna tema nutukrambis valuga kokkupigistatud huuled värisedes sosistasid: „Oh mu ema...!“ Rinnast tõusis viimane kurvem ohe! Südamemusklid kokkutõmbudes saatsid sõjakangelase, looduse suurtsugu mehe viimased verepiisad purustatud seljaarteri... pahem õlg liikus kramplikult ja poolavatud silmadesse tardus ärarääkimata valu ja igatsus... Kodu!...

Ehmatuse karjatusega ärkas ema. Ta palus Jumalat, et see tema armastatud poega hoiaks kaugel sõjaväljal: „Oh minu vaene õnnetu lapsuke. Kus oled sa küll?!“ Ta hakkas nutma, ja nuttis väga kaua... Ta leinas oma tapetud last.

Kodutalu jäi kurvana mõttesse.

Linnud ärkasid. Päikese esimesed kiired kuldasid kodu akna ülemise ruudu äärt: Sõjavennad-hinged ruttasid tagasi kogumisele sinna Kõigekõrgema Trooni ette, kus seisis igavene päälkiri: „Üks päev minu õuedes on pikk, kui tuhat aastat ilmas...“

Võitlejad olid jõudnud rahumaale.

P. Luigi.

Statistika.

Üldised kaotused sõja aja jooksul Eesti sõjaväes langenutena, haavadesse surnutena, teadmata kadunutena ja haiguste läbi surnutena:

1) Lahingus langenud 1570
2) Kohal surnud 107

3) Haigemajades haavadesse surnud 385
4) Haigemajadesse haiguste ja õnnetute juhtumiste läbi surnud 1388
5) Haavatud üleüldse 10.105
Suuremate väeosade kaotused tuleliinil langenutena ja haavatutena väeosade teadete järele:

V Ä E O S A	L a n g e n u d		H a a v a t u d		Koosseis kaskmine	
	Ohvits.	Rahvah.	Ohvits.	Rahvah.	Ohvits.	Rahvah.
1. Jalaväe polk	3-5 %	41-2 %	15-24 %	314-16 %	62	1988
2. " "	8-12 "	144-5 "	34-49 "	761-35 "	69	2189
3. " "	9-16 "	133-6 "	30-54 "	611-29 "	56	2072
4. " "	19-24 "	68-3 "	58-74 "	475-20 "	78	2352
5. " "	12-21 "	66-4 "	27-48 "	351-19 "	56	1854
6. " "	14-26 "	160-7 "	28-53 "	787-30 "	53	2419
7. " "	5-11 "	89-5 "	15-33 "	491-28 "	46	1916
8. " "	7-17 "	107-5 "	28-68 "	917-42 "	41	2179
9. " "	2-5 "	113-6 "	18-45 "	318-18 "	40	1816
Kalevi Maleva	4-22 "	69-11 "	11-61 "	261-41 "	18	631
Kuperjanovi partisaanime pataljon	6-25 "	83-8 "	27-112 "	470-44 "	24	1017
Scouts pataljon	3-12 "	57-8 "	14-54 "	385-51 "	26	753
Sakala partisaanide pataljon	2-13 "	28-5 "	14-93 "	212-34 "	15	616
Balti pataljon	7-9 "	27-2 "	32-40 "	76-5 "	81	1381
Ingeri polk	5-16 "	43-3 "	6-19 "	242-18 "	32	1332
Tartu kooliõpilaste pataljon	—	11-2 "	1-9 "	16-2 "	11	717
1. diviis tagavara pataljon	—	—	—	2-0,14 "	19	1392
3. " " "	—	2-0,17 "	—	10-1 "	20	1172
1. Ratsaväe polk.	5-18 "	24-3 "	14-50 "	190-21 "	28	926
2. " "	1-4 "	8-1 "	2-6 "	28-4 "	27	688
1. Kindluse suurtükiväe polk	—	1-0,15 "	1-6 "	3-0,5 "	18	647
2. " " "	—	1-0,1 "	2-6 "	12-1 "	34	998
3. " " "	—	1-0,07 "	1-2 "	11-0,8 "	42	1420
2. kindl. raske suurtükiväe polk.	—	1-0,17 "	—	2-0,3 "	18	582
Soomusrongide diviisi tagavara pataljon	3-10 "	22-2 "	10-34 "	124-13 "	29	956
Soomusrongide diviisi staap ja askadr.	1-8 "	—	—	1-1 "	12	103
Kuulipildujate kursus	—	—	1-50 "	2-2 "	2	125
Soomusautode kolonne nr. 1	1-11 "	—	2-22 "	6-4 "	9	166
Laiarööpeline soomusrong nr. 1	5-16 "	39-17 "	29-91 "	150-65 "	32	229
" " nr. 2	6-29 "	21-9 "	8-38 "	100-42 "	21	239
" " nr. 3	4-22 "	37-14 "	20-111 "	164-64 "	18	257
" " nr. 4	1-7 "	16-6 "	4-27 "	50-20 "	15	251
" " nr. 5	5-38 "	8-7 "	9-69 "	62-53 "	13	116
" " nr. 6	—	—	1-6 "	15-13 "	17	113
Kitsarööpalise soomusrong nr. 1	—	2-2 "	—	13-13 "	6	102
" " nr. 2	1-13 "	5-4 "	6-75 "	33-29 "	8	115
" " nr. 3	2-29 "	4-4 "	1-14 "	17-17 "	7	100
" " nr. 4	—	8-8 "	2-40 "	13-25 "	5	96
" " nr. 5	—	—	—	—	4	67
2. Raske suurtükiväe divisjon	—	—	—	—	18	594
„Lennuk“	1-3 "	—	—	4-1 "	34	291
„Lembit“	—	1-0,3 "	—	3-1 "	41	290
„Vambola“	—	2-0,6 "	1	3-1 "	24	311
Meriväe ekip. ehk dessant	—	3-2 "	—	10-7 "	12	140
Peipsi laevastik.	—	1-0,16 "	1-2 "	8-1 "	51	635

Üldine haavatute ja haiguste arv ühes tagajärgedega Eesti sõjaväes sõja jooksul, üldisest sõjaväe koosseisust 80.000 meest.

HAIGUSE NIMETUS	Laskaava T. ja Põrut.	Haavad ja külmaõet.	Külgehakk. haigused	Seesmisel haigused	Sugu hai- gused	Vaimuergu haigused	Silma hai- gused	Kõrva hai- gused	Välised haigused	Haavatuid ja haigeid kokku
Juure tulnud	10105	2566	16345	12139	4757	1099	1818	1639	4230	54698
Terveks saanud	9012	2129	12547	10448	4336	781	1381	1317	4024	45975
Surnud	385	35	891	415	1	16	—	3	3	1749
Teenistusest vabastatud	385	166	396	757	17	274	376	228	55	2654
Jäi haigemajadesse	323	236	2511	519	403	28	61	91	148	4320

Väeosade ja asutuste ambulantsides on sõja jooksul 316.498 haigele abi antud, nende seas oli:

Palavikuga haigeid	61.560	inimest.
Kõhuhaigeid	28.371	"
Igemete haigeid	3790	"
Külmavõetud	2768	"
Silmahaigeid	13.013	"
Õõrutud jälgadega	28.220	"
Juhusliste haavadega	4450	"
Kurguhaigeid	778	"
Kõrvahaigeid	2239	"
Paisetega	1119	"
Suguhaigeid	4077	"
Nahahaigeid	7211	"
Kopsuhaigeid	7120	"
Sügelischaigeid	2307	"
Hingamisetorude haigeid	2438	"
Hamba ja suukoopa haigeid	3424	"
Muid haiguseid	143.515	"

Haavamise iseloomu poolest omasid havu:

79,11	prots.	püssikuuli haavad,
6,46	"	shrapnelli haavad,
8,41	"	granaadikilbude haavad,
0,73	"	külma sõjariista haavad,
2,19	"	juhuslised haavamised.
3,10	"	kindlakstegemata.

Lähemaid teateid on olemas 7498 haavatu kohta 7994 haavamisega. Kehaosade järele jagunevad vigastused järgmiselt:

Nägu	243	304	3,8 %
Pealuu	224	274	3,44 %
Kael	76	98	1,22 %
Rinnakast	522	655	8,2 %
Kõht	140	186	2,32 %
Niuete piirkond	236	296	3,7 %
Reis	1022	1207	15,1 %
Põlvliigend	126	140	1,75 %
Säär	751	855	10,7 %
Labajalg	569	597	7,5 %
Ülemise kehaliikme vöö	89	137	1,75 %
Õlavars	527	657	8,22 %
Käsivars	675	806	10,0 %
Käsi	1694	1781	22,3 %
Mitmed kehaosad	580	7994	100,0 %
Tähendam. miss. kehaosas	24		
		7498	

Võitluses langes veeriga on langenud 186 ja haavatuid 1041.

(Sõjaväe tervishoiu valitsuse väljaanne „Vabadussõda.“)

Rajariikide invaliidide konverents.

Rajariikide, s. o. Soome, Läti, Leedu, Poola ja Eesti sõjainvaliidide konverentsi kokkutsumise mõte leiab poolehoidu. Läti sõjainvaliidide ühingu keskjuhatus tervitab asja algatajaid ja teatab, et konverentsi vajadust pooldab. Leedust on teade, et nemad küll konverentsi tarvilikkust tunnustavad, teatavad aga, et kui konverentsil ka Poola esitatus on, siis nemad loobuma peavad. Kuna Poolast tänini mingit teadet saadud ei ole, saavad nemad vist puuduma. Sel korral oleks Leedu osavõtt kindel.

Keskjuhatus soovitas konverentsi päevakorda võtta: 1) Avamine. 2) Juhatus valimine. 3) Tervitused. 4) Informatsioon kohtadelt. 5) Hoolekanne. 6) Edaspidine ühine tegevus.

Konverentsi ajaks arvas Keskjuhatus kõige sündsamaks 23. ja 24. mai või 6. ja 7. juuni. Konverentsi kohaks on juba enamalt otsustatud Helsingi.

Eesti sõjainvaliidide esitajate määramine konverentsile, jääb 10. ja 11. aprillil s. a. kokkustuva Ühingu IX. kongressi määrata.

A. J. V—T.

Sulle, sa igavene marmor!

(„Palved Amorile“ IV. 24. II. 26.)

Su kaisutuis ma ei leia õnne,
Su armastuses näen vaid hauda ma,
Su suudlused mu põletavad hinge:
Sest töötused on sõnakõlksuks saand,
ja igatsus, mis oli ideaalne —
ideena nägemata lehvib nüüd:
Sest armastuses ma ei leia õnne —
Su kaisutused toovad surma mull',
sest heljun müüdina siin rahva keskel,
ja kummardan Sind, IGAVENE MARMOR.
Just kummardades Sinu Büsti ees
ma muutun ise marmoriks,
kuid kummardan Sind, SUREMATU MARMOR!

K. Sass.

Invaliidid, konduge ühingu ümber!

Siin-säääl üle kodumaa on laiali paisatud sõdade ohvrid — sõjainvaliidid. Energilisemate invaliidide algatusel asutati juba aastaid tagasi Vigastatud sõjameeste ühing, mis koosneb 29 osakonnast. Ühingu ümber on koondunud üle 2500 sõjainvaliidi, neist suurem osa ilmasõjast. Isegi vanad Balkani kangelased — Türgi sõja invaliidid ei puudu ühingust. Vaatamata selle pääle, et üle maa on laiali laotatud osakonnad, on siiski pea üle poolte invaliididest organiseerumata. Siin tuleks mitmesugused põhjused arvesse võtta. Peapõhjus on vist ühingu olemasolu teadmatust invaliididele, teiseks vast see, et paljud veneaegsed invaliidid omad invaliidsust tõendavad dokumendid kaotanud on, mis osalt Vene ajal hooldekande asutussisse jäid, ja osalt ka okupatsiooni ajal sakslaste kätte. Dokumentide puudusest saab aga üle: ühingu põhikirjas on vastav punkt, kus invaliidi ühingu liikmeks vastuvõtmisel selle invaliidsust tõendavad kaks või rohkem isikut, kes temaga ühes võidelnud ja kes teavad tõendada, et ta tõesti invaliid on. —

Koondumine ühingusse on igal invaliidil mitte vajaline, vaid hädatarviline. Ühisel jõul suudetakse midagi teha, kuma aga ükski võib millegi kordasaatmisest vaid unistada.

Ühenduses seob meid seesama üksmeel, mis kunagi sidus meie unistused — saada vabaks, inimeseks — võitluses kodu, rahva ja omaenese eest. Need ideed realiseerusid meie eneste jõul. Miks siis nüüd, kus oleme annud riigile ja rahvaile uued mõisted, ohverdades sealjuures oma ülima varanduse — tervise, ei suuda meie enam edasi võidelda omaenese olemasolu eest. Meie ei tohi loota teiste abile, vaid just omal jõul looma endile oleviku, mis osutub ka tulevikuna.

Kangelased, sõjainvaliidid, võtkem veel kord kokku oma jõud! Astugem samasirgeis reas, nagu varem rahvaste vabaduse eest võitluse minnes, ja

nüüd juba — astugem võitluse oma olukorra uuestisünni saavutamiseks, kuid endiste relvade — tää-kide asemele võtame kaasa sõjariista — Töö!

—ss.

SÕJAMEHE LAPSEPÕLI.

Pühendus.

„Ma olin noor, mu uni oli paha:
Ma rändasin unes soodes, laantes,
Ja kartsin välku — hoidsin silmad maha
Ja olin piinas unenägudes . . .
Aeg kandis suure õnnetuse ilma
Ja saatis mõtted tõe-elusse:
Nüüd vaata vaikselt hävitaja silma . . .

Reisiseltsiline.

Teona venis öine postrong, reisijad lugesid, haigutasid ning mõnigi püüdis tundmatu kaassõitjaga juttu alustada.

Kupees istusid vaid keegi härra ja noor daam. Mõlemad vaikisid ja lugesid ajalehte, kuid härra vaatles kogu aeg üle ajalehe daami toredat käekotti. Korraga katkestas härra vaikuse.

„Vabandage, kui küsida tohin, kaugele sõidate?“ Daam vaatas veidi võõrastades talle otsa ja vastas:

„Mitte kaugele — järgmise jaamani.“

„Tõesti? Ka mina sõidan sinna.“ Härra vaikis mõni hetk, ja küsis jälle:

„On teil tuttavaid või sugulasi sääl?“

„Ei kedagi, lähen võõrastemaija.“

Jutt edenes. Üht kui teist pärides sai härra alati soovitud vastused, nii teadis ta daami sõidupõhjust, perekonnaseisu jne . . .

Korraga vilksatasid vaguni aknast mitu tuld mööda. Oldi jaamas.

Härra aitas daamil mantli selga ja võttis pakid, et aidata neid välja viia. Vaguni uksel võttis ta daami käekoti ka oma kätte, sest trepiastmed olid jäätanud ja maha minnes pidi mõlemaist käerauast kinni hoidma.

Paar meest hakkasid vaguni tükkima, ja kui daam ümber pööras, et reisiseltsiliselt küsida, kuhu võõrastemaija sõita, ei olnud ta veidi imestanud, kui seda ei näinud. Ärevuses otsis ta kogu perroni läbi, kuid ei leidnud otsitavat. Polnud kahtlust, et seltsiline samal ajal kui mehed vaguni tükkisid, põgenes teise ukse kaudu.

Politseis juhust teatades ütles ta: „Kelm varastas küll mu hõbe käekoti, kuid raha polnud seal pennigi, seda hoida juba ma oskan.“ Tahtes raha taskest võtta, leidis, et ka see kadunud oli. Ta kahvatas, sest tal polnud pennigi enam. „Peenike varas“ oli kõik võtnud, mille arvas väärtusliku olevat. Daam oli raha küll kellegile aadresseritud ümbrikku pannud, kuid kelm oli kavalam.

Rongi läbi otsides ei leitud vargast ega vagunisse tükkijaist meestest jälgegi, ja daamil polnud

muud nõu, kui laenata paartuhat marka, mille ta tasus, kui talle kodunt raha saadeti. Varas jäi aga tabamatuks. *C. Pikikand.*

10. ja 11. aprillil s. a. astub kokku Vigastatud Sõjameeste Ühingu IX. kongress. Koguvad sõjainvaliidide esitajad kõigist kodumaa nurkadest selleks, et läbi rääkida ja abinõusid leida olemasolevate puuduste kõrvaldamiseks, värskendada teadmisi ja üles seada uusi sihte, ning ära määrata ühingu tegevust eelolevaks aastaks.

Kongressi päevakorras on:

1. Avamine, kongressi juhatuse valimine ja päevakorra kinnitamine.
2. Kojukorra kinnitamine.
3. Mandaat- ja eelarve komisjonide valimine.
4. Kongressi protokoll kinnitamise komisjoni valimine.
5. Keskjuhatus 1925. a. aruande kinnitamine ja osakondade aruannete ärakuulamine.
6. Hoolekandesse puutuvad küsimused.

7. Keskjuhatus ja ühingu revisjoni komisjoni valimine.

8. Keskjuhatus 1926. aasta eelarve kinnitamine.

9. Põhikirja muutmine.

10. Mõnede osakondade lõpetamine lõpetamisel ülejäänud varanduse üle otsustamine.

11. Läbirääkimised ühingu tegevuse kohta.

12. Mitmesugused küsimused.

Kongressi peetakse Tallinnas, Lai tän. nr. 5 — „Lootuse“ seltsi saalis. — Kongressi algus 10. aprillil kell 12 päeval. *A. J. V. R.*

17. veebruaril s. a. oli Kärkla alevivalitsuse ruumes, Hiiumaal, elavate sõjainvaliidide ja sõjaleinajate ning rahvakoosolek. Peale elavaid läbirääkimisi otsustati, asutada Vigastatud Sõjameeste Ühingu Hiiumaa osakond. Päriskiikmeteks kirjutasiid endid üle 50 sõjainvaliidi, ja lihtliikmeteks mõnikümmend sõjas langenud ehk jäljeta kadumaläinud sõjamehe omakest.

Esialgus asub osakonna keskoht Kärklas — alevivalitsuse ruumes, kuhu kirjad aadressseerida palutakse.

Väljaandja Vigastatud Sõjameeste Ühingu Keskjuhatus.
Tegev toimetaja A. Ivan. Vast. toimetaja A. Suurkask.

Kes seni veel Eesti Noorte Punase Risti häälekandjat, ilukirjanduslikpopulaarteadusliku sisuga ajakirja

„Noorte Punane Rist“

tellinud ei ole, tehku seda nüüd.

Ajakirja eesmärk ja Eesti Noorte Punase Risti ülesanded on:

a) Koolidel ja vanematel aidata lapsi kasvatada tublikeks ja ausateks inimesteks ja isamaaliselt mõtlejaiks riigikodanikeks.

b) Noortes kasvatada ligemisearmastust ja valmisolekut abiks olla nelle, kes teiste abi tarvitavad. Noorte Punase Risti hüüdsõnad on: „Ma teenin“ ja „Ma aitan“.

c) Tutvustada noori tähtsamate tervishoidliste nõuetega ja neid endid õpetada maast madalast tervisholu nõuetele vastavalt elama.

d) Eesti ja välismaade Noorte Punaste Ristide omavahelise kirjavahetuse ja ajakirja kaudu noorte silmaringi laiendada ning vastastikku arusaamisi süvendada.

„Noorte Punane Rist“ ilmub üks kord kuus, välja arvatud suvekuud, 16-leheküljelises kaustas mitmekesise ja huvitava sisuga ning rohket huvitavate piltidega kaunistatuna.

Üksiknumber maksab 15 mk., aastas 120 mk., poolaastas 60 mk.

Kes 10 eksempl. korraga tellib, saab ühe eksempl. maksuta.

„Noorte Punane Risti“ toimetuse ja talituse asub Tallinnas, Niguliste tänav nr. 12, telef. 273.

Ajakirja „Noorte Punane Rist“ tellimisi võetakse vastu pääle raamatukaupluste ja postkontorite ka koolide kantseleides.

Ühistegeliste asutuste keskpank

Eesti Rahvapank

Tallinn, Suur Karja tän. 19, omas majas.

Telef. nr. nr. 2-02 ja 28-28.

Toimetab igasuguseid
pangaoperatsioone.

Korrespondendid kõigis kodumaa linnades ja alevites.

JUHATUS.

Ühistegeline keskkorraldus kindlustuse alal

EESTI ÜHISTEGELINE KINDLUSTUS-KESKSELTS

Tallinnas S. Karja t. 19 — Telefon 30-78 Tallinnas

Ühistegel. asutused kindlustage omi varandusi

EESTI ÜHISTEGELISES KINDLUSTUS-KESKSELTSIS!

Ühistegelised (vastastikused) kindlustusseltsid

—: sõlmige edasikindlustus-lepinguid :—:

EESTI ÜHISTEGELISE KINDLUSTUS-KESKSELTSIGA!

Eesti Ühistegelise Liidu väljaandel ilmuvad järgmised ajakirjad:

Piltidega ja joonistustega kaunistatud rahvalik nädalaleht

„Ühistegelised Uudised“

Maksab: 12 kuu peale Mk. 250.—, 6 kuu peale Mk. 130.—, 3 kuu peale Mk. 70.—, 2 kuu peale Mk. 50.—, 1 kuu peale Mk. 25.—

Ühingute tegelaste praktiline nõuandja kuukiri

„Ühistegevusleht“

Maksab: 12 k. peale Mk. 250.—
Üksiku numbri hind Mk. 25.—

Tellida saab lehti igast ühingust ja postiasutusest.

Eesti Laenu-Hoiu Ühisus

Tartus, Suurturg nr. 14, omas majas.

Äritunnid kella 10—2. Telefonid: juhatuse nr. 7-00, üldine 1-77.

Kõige vanem Eesti rahaasutus,

asutatud 1902. a.

Ühisus annab laenusid, võtab vekslid, veokirju ja muid dokumente sissenõudmiseks, saadab maksuta
 ——— raha teistesse kohtadesse jne. ———

Ühisus võtab raha hoiule ja maksab ajakohast protsenti.

Kes tahab parandada oma ainelist seisukorda ja aidata, et Eesti majandus uuesti õitsma hakkaks, **hoidku kokku!**

PÕHJA-EESTI ÜHISPANK

Tallinnas, Väike Karja tän. 3,

———— asutatud 1913. aastal, ———

maksab hoiusummade pealt kõrget protsenti ja annab odavat laenu kindlustuste vastu.

Kaubamaja **KARL LEMBERG**, Tallinnas
SOOME PABERILADU

VIRU TANAV Nr. 3. — KÕNETRAAT Nr. 5-24.

KIRJUTUSTARBED. JOONISTUSABINÕUD.
 MARMOR JA KUNSTIASJAD.

MUUSIKARIISTAD:
 Grammofonid
 ja
 platted.

REISI- ja NANKKAUBAD:
 Tsummadanid.
 Kohvrid.
 Käekotid.
 Portfellid.
 Rahakotid.

SOOME TAPEEDID. — PAPIID ja PABERID.

∴ Asutustele ja kaupmeestele hinnaalandus. ∴

Seebi- ja soodavabrik

„A. FREDERKING“,

Asut. 1849. a.

Omanik, Prov. M. Hakkaja pärijad.
 Tartu, Aleksandri tän. 46, tel. 2-57.

LILLELÕHNA SEEBID:

Hellotrop
 Maikelluke
 Orchidee
 Reseda
 Violette.

Lapseseep

La dame élégante
 Fleurs des indes
 UUDIS.

Bath soap kõige praktilisem vann- ja tualettseep

Mandliseep
 Glycerin
 Lanoliinseep
 Metarr orphosa
 Perekonna

Kookosseebid — valge, roosa, kollane.

Palmõli-tuumseep, Maasika, Kirju pesuseep, Rohe-
 line seep ja pesusooda.

NÕUDKE IGAST KAUPLUSEST.

Tallinn: S. Brooksmägi nr. 6. — Telefon 11-50.

Tartu: Söögiturk 5. Aleksandri tän 46. — Pärnu: Vee t. 11,

A. BRANDMANN

SHOKOLAADI, KOMPVEKI JA
 --- BISKVIIDI TEHAS ---

V. TARTU MNT. 4/6 TALLINN KÕNETRAAT 15-94

Gustav Heinmann,

kondiitriäri ja kohvik

S. Karja tän. 4

—:

Kõnetraat 20-47

Teatan oma lugupeetud kaubatarvitajatele, et minu kondiitritööstuse sissesead on korraldatud vastavalt uuema aja nõuetele, mille põhjal julgen soovitada minu juures alati värskelt saadavaid: **torte, kooke, küpsiseid, Viini ja kollast saia, šokoladi kompvekke** liht- ja ilukarpides ning tahulites.

Peale selle tellimiste vahuvõtmine kõikisugu kondiitrisaaduste peale.
Kõik kaubad valmistatakse värsketest esimesejärgu tooresainetest

Vigastatud
Sõjameeste Ühing

TARTUS

Küütri tän. nr. 3
 Telefon nr. 2-83

TARTUS

Soovitab ladust oma töökojas valmis-
 tatud igasuguseid vastupidavaid

JALANÕUSID

Tellimised täidetakse kiirelt ja korralikult.

HINNAD MÕÕDUKAD.

Töö eest täielik vastutus.

Vigastatud Sõjameeste Ühingu

Tallinna Osakonna

mehaanika õpetöökoda

Tallinnas, S. Tatari tän. 3.

==== Telefon 30-79. ====



Igasugused metallitööd. Masinaehitus, remont, montaash.

:—: Eriti: auto- ja rehepeksugarnituuri tööd. :—:

Ford
THE UNIVERSAL CAR

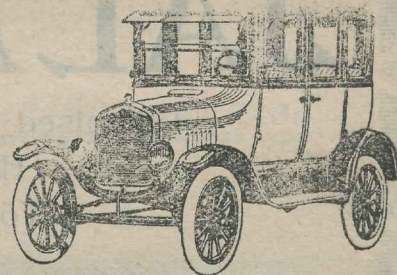
Teil on muidugi huvi Ford autode ja Fordson traktorite vastu. Teatage meile postkaardil oma aadress ja meie saadame Teile hinnata, ilma ühegi kohustuseta, piltidega kaunistatud kataloogi. Väikese tasu eest saadame soovi korral ka uued täielikud eestikeelsed auto- ja traktorikäsiraamatud.

FORD MOTOR COMPANY

voliline esitus

A. ROSENWALD & Co.

Suurturg 8, Tartus.



M. JÄNES'E

riidekaubad on ikka esimesel kohal Eestis.

Viimased kevade ja suveriide uudised on juba kohale jõudnud.

— Palun vaadata ja võrrelda —

Daamide kleidi, kostüümi ja pluusiriideid, meesterahva palitu, ülikonna, püksi ja voodririideid ja kõiki teisi manufaktuurkaupasad.

Iga nädal suur uudiste juuretulek.

M. JÄNES, Tartus, Kaubahoov 11-12.

Asutatud 1899 a.

Kõnetraat 5-91.

Aktsidents trükikoda „Estotruk“

Tallinn, S. Karja 3. Telefon 7-35.

Valmistab maitserikkalt ja kiirelt iga-
sugu trüki ja etiketitoid. Soovijatele
anname **eelkalkulatsioonid**
ühes tarvisminevate andmetega.

Moodsad kirjad ja ilustused

Auruwärwimise wabrik R. Natus

Wiljandis, Tartu uul. 24.

Asutatud 1883.

Telefon 59.

Wabrik **wanutab, wärwib, pressib, scheerib** kõiksuguseid kangaid, wal-
misriiet, lõngu j. m. **Wärwib** puuwillaseid ja linaseid asju **pesukindlate wär-
widega. Peseb** ja **puhastab** kõiksuguseid kleite, ülikondi, palituid ja lambanahku.

Wastuwõtmise kohad:

Tallinnas, Narwa maanteel 26,
oma osakond; Suurel Pärnu
maant. 22, L. Kossowi juures.
Tartus: Riia uul. 2 ja Raatuse
uul. 16, R. Bergi juures.
Paides: A. Ahlmanni juures
Pärnus: J. D. Lewini juures, Jä-
neselja uul. 5.
Haapsalus: Karri uul., Hanseni
rohukaupluses.

Wõrus: J. Pajo juures.
Kilingi-Nõmmes: M. Otstaweli
juures.
Mõisakülas: E. Saawa apteegis.
Paluojas: H. Risti kaupluses.
Nuias: R. Radloffi apteegis.
Tarwastus: J. Lapp.
Taageperas: H. Toomberg.
Suure-Kõpus: J. Pillau.
Wõhmas: M. Kuldkepp.

Türil: J. Estenthal.
Keavas: J. Kleemann.
Raplas: rätsep G. Aun.
Kohilas: H. Kask.
Tapal: V. Gabriel.
Jõhvis: J. Winkel.
Rõngus: E. Kuus.
Paluperas: M. Margus.
Simunas: A. Stockmari apteek.
Madisel: J. Gross.

Al 926 P
Invaliid

SP
5035

EESTI KINDLUSTUSE SELTS

(end. nim. Eesti Vastastikune Tulekinnituse Selts)

Asutatud 1907. a.

VALITSUS:

TARTUS, Suurturg nr. 10, omas majas

Kõnetraat 1-72

OSAKONNAD:

TALLINNAS, Harju t. 46, kõnetr. 22-47

VÖRUS, Aleksandri t. nr. 34

PÄRNUS, Rüütli t. 28

„

1-75

KURESSAAR, Raekojas

VILJANDIS, Lossi t. 22

„

1-57

PETSERIS, Võru t. 5, kõnetraat 73

VALGAS, Säde selts

„

36

RAKVERES, Lai t. 17,

„

1-10

AGENTUURID:

Teistes kodumaa linnades ja rahvarikkamates maakohdades.

TULE-KINDLUSTUS

igasuguse varanduse tulekahju vastu kindlustamiseks.

KLAASI-KINDLUSTUS

vaateakende ja teiste kindlal kohal seisvate klaaside purunemise vastu kindlustamiseks.

MURDVARGUSE VASTU KINDLUSTUS

ELU-KINDLUSTUS

KODULOOMADE KINDLUSTUS

Vastu võetud riisikote eest vastutus seltsi oma kapitalide ja riisikote teiste seltside vahel jagamisega kindlustatud.

Kõik kindlustusvõtjad on seltsi liikmed ja ühtlasi seltsi varanduse ja kapitalide kaasomanikud.

ODAVAD PREEMIAID.

KINDEL VASTUTUS.